

SZÉKESFEHÉRVÁRI TANKERÜLET

A DOMBÓVÁRI SZ. ORSOLYA-RENDI
RÓM. KAT. POLGÁRI LEÁNYISKOLA

PEL

VKÖNYVE

AZ 1939—40. ISKOLAI ÉVRŐL

AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK
25.
ÉVE

SZERKESZTETTE:
M. CIELESZKY AGNÉTA
IGAZGATÓ

SZÉKESFEHÉRVÁRI TANKERÜLET

A DOMBÓVÁRI SZ. ORSÓLYA RENDI
R. K. POLGÁRI LEÁNYISKOLA

E

VKÖNYVE

AZ 1939—40. ISKOLAI ÉVRŐL

AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK
25.
ÉVE

SZERKESZTETTE:

M. CIELESZKY AGNÉTA

IGAZGÁTO.

Felelős kiadó: M. CIELESZKY AGNÉTA, igazgató.

Dr. BALASSA BRUNÓ
miniszteri osztályfőnök.

DR. BALASSA BRUNÓ

A letűnt iskolai év legfájdalmasabb mozzanata volt, mikor kiváló képességekkel megáldott királyi főigazgatóunktól búcsúztunk. A tankerület pedagógusai édes büszkeséggel, mélyeséges tisztelettel és őszinte ragaszkodással tekintettek dr. Balassa Brunóra, erre a fáradhatatlan munkabírású, zseniális szervezőre.

Mindnyájunknak a kötelességteljesítés nemes példáját adta, de meg is kívánta, hogy munkahelyén mindenki érvényesítse a felelősségnek és áldozatosságának nemes erényeit. Akadályokat nem ismerő, érélyes férfilelke magával ragadta a tankerület minden munkását; melegen érző szívéből pedig a szeretet áradt mindnyájunk felé, mely bátorított, erősített, vigasztalt, elismerő szavaival új munkára serkentett. — Rövid volt az idő, melyet mint mindnyájunk vezére és irányítója a tankerület élén töltött, de munkássága, pedagógiai elgondolásai új irányt szabtak nevelő-oktatásunk útjának.

Örökké felejtethetlen emlék számunkra az 1938. szeptember 1-én rendezett tanügyi kiállítás. Felfigyeltek arra nem csupán a magyar pedagógusok ezrei, de gyönyörködve csodálták az ott látotakat külföldi vendégeink is. Ugyanakkor az iskolahét, — általában a tankerület munkásainak gyűlései, egymást váltogatták. Sokan fordultak meg ott, szinte naponta mások, csak egy ember volt, aki a gyűlések mindenikén megjelent, aki lelkes szavaival állandóan buzdított, kitartásra intett, irányt szabott és ez: dr. Balassa Brunó.

Élénken emlékezetünkben maradt az 1939. év júliusában Szekesfeherváron rendezett nagyszerű tanfolyam, melyen kiváló tudósok tartották meg „Mai Magyarágunk Életrajza” címmel előadás-sorozatukat. Itt is dr. Balassa Brunó volt a zseniális szervező. Mikor megfújta a harsonát, hogy pedagógusait összehívja, a lelkesedés köréje gyűjtötte a kerület munkásait. 600 pedagógus élvezte sok haszonnal az illusztris előadók mélytartalmú előadásorozatát, tíz napon keresztül.

Dr. Balassa Brunó bölcsen irányította, kormányozta tankerületét s fáradhatatlan munkája eredményezte, hogy abban mindenkor törvényszerűség, példás rend, fegyelem, igazságosság és megértő

szereket uralkodott. Kiváló tehetségeit a legmagasabb helyen is felismerték s így rövid pár év után tankerületének éléről a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban, mint miniszteri osztályfőnököt üdvözölhettük.

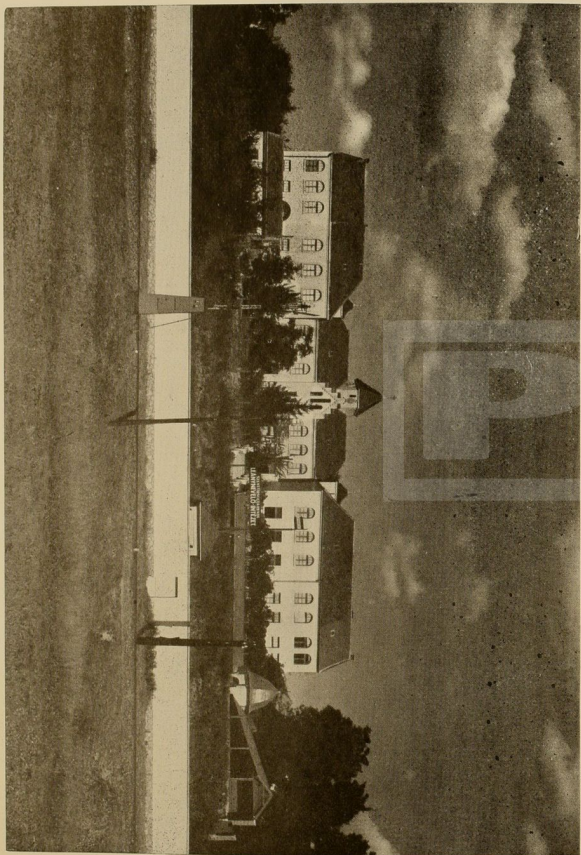
Utoljára 1939. év október 28-án jelent meg intézetünkben, ahol a dombóvári pedagógusok fájdalmas búcsút vettek a távozó Vezértől. Mindnyájan éreztük, hogy hivatottabb vezetőnk, melegebben érző atyai segítők nem lehet soha. Tehetségei, egyéni tulajdonságai szólították el körünkből. Mikor könnyes szemmel, hálás szívvel utána tekintünk, mindég büszkeségünk marad, hogy egyszer dr. Balassa Brunó a mienk volt.

Áldja meg Őt az Úr bőségesen, vezérelje az isteni Gondviselés továbbra is, hogy minél többet tehessen Istenért és a Hazáért!

PEL

1915—1940.

1915. év április havában harmadízben keresi fel lovag Paál József, hercegi felügyelő a kassai Sz. Orsolya-rendi zárdát. Szerzetesnőket kér, akik a dombóvári leánykák nevelését, oktatását vállalják. A világháború második éve dől, fegyverek csörögnek délen és északon. Az oroszok előnyomulása, a nyomukban járó pusztulás, megdöbbeneti a kassai rendház vezetőségét s mintegy mentődeszkába kapaszkodik, midőn megkapja a Dombóvárra szóló meghívást. Ezen csodálkozunk nem lehet. A Rend főnöknője féltő aggodalommal gondol rá, hogy orosz megszállás idején mi lenne a Rend fiatal és elaggott tagjaival. Az Úr gondoskodik öveiről, s az akkor biztonságosabb helyre, Dombóvárra szölijtja őket. Hogy mégis háromszori levélváltás volt szükséges, ennek oka az, hogy a rendi káptalan nem tudott dönteni arra nézve, ki legyen előljárója az alapítandó rendháznak. A kassai rendház akkori közszeretben álló főnöknője, M. Jäger Berchmanna, kitől a tagok nem szívesen váltak volna meg; viszont M. Berchmanna a fiatal rendtagok melegszívű pártfogója, maga óhajtott erre a misszióra vállalkozni. 1915. év május elején megjött Dombóvárra a hálás, igenlő válasz. A dombóvári hitközség jegyzőkönyve híven őrzi az azután történeteket. 1915. év május 30-án tartott hitközségi gyűlés örömmel fogadja a hírt, hogy t. i. a kassai Sz. Orsolya-zárda kész az alapítást elfogadni és a leányifjúság nevelésére és oktatására tagokat küld. A gyűlésen elnököl plebános Offenmüller Zsigmond, kinek elgondolásait lovag Paál József, világi elnök mindenben magáévá teszi. Elhatározzák, hogy az alapítás céljaira átadják az érkezőknek a hercegi uradalomtól a róm. kat. iskola fejlesztésére és a róm. kat. hitközség használatára örök időkre átengedett házat, beltelkével együtt, valamint a szomszédos Reinitz-féle házat, szintén beltelkével. Ez utóbbi megvásárlásához a kassai Rendház is tekintélyes összeggel járult. Az iskolaszék egyhangulag mondott határozatot arra nézve, hogy: „A nevezett hercegi házat a Kassáról idetelepülő Orsolya-rendnek a legnagyobb örömmel átengedi, illetve átadja azon kikötéssel, hogy

Az intézet kertföldi homlokzata.

a házról és annak fenntartásáról az Orsolya-rend tartozik gondoskodni és hogy a nevezett Rend köteles mielőbb iskolát nyitni, mert hisz épp erre a célra adományozta a házat beltelkével együtt Főméltóságú herceg Esterházy Miklós Úr.” — Ugyanekkor a gyűlés köszönetet mond lovag Paál József, világi elnöknek, aki fáradszótlanul dolgozott azon, hogy a község szerzetesi iskolát kaphasson. Idézzük a jegyzőkönyv idevonatkozó szövegét: „Az iskolaszék ezen indítványt viharos lelkesedéssel fogadja, s lovag Paál József Úrnak jegyzőkönyvileg hálás köszönetet szavaz.”

A jegyzőkönyv felvétele után az ügyek rendezéséhez fogtak, hogy mire az apácák megérkeznek, nyugodt otthonra találhassanak. Mindenek előtt a nemeslelkű, szentéletű herceg Esterházy Miklós által 1903. év januárjában kiadott Alapító-levél átírására kellett gondolni. Ez az Alapító-levél sokáig elfeküdt a hitközség irattárában s az alapító Herceg bőkezű adománya parlagon hevert, illetőleg az épület bérbeadva, lakás gyanánt szolgált, a bérösszeget pedig takarékban gyűmölcsöztette a hitközség mindaddig, míg a nemesi adományt a kijelölt cél szerint értékesítheti. Már dúlt a világháború, a sok vérontás, a sok szenvedés kikezdte az emberek lelkét. Dombóvár katolikus érzelmű vezetői rádöbbenek, hogy mennyi veszélyt rejt magában a háború, mert nem csupán gyilkolást, hanem ennél sokkal szomorúbb lélekzuhanást jelent. Elsárgult, beporosodott iratok közül előkerült az Alapító-levél. A leányok nevelését apácákra kell bízni! Az eszme képviselője az akkori plébános: Offenmüller Zsigmond, lelkes támogatói pedig Paál József, hitközségi világi elnök, (hercegi ker. felügyelő), Illés Gyula, községi főjegyző és még sokan mások. Hogy miért esett a választás éppen a kassai Sz. Orsolya-rendre? Mert országoshírű iskolái voltak. Női gazdasági intézetének pedig még Amerikából is voltak növendékei. Másrészt 240 évre visszatekintő multja legjobb bizonyítéka értékének.

Az Alapító-levél értelmében 1915. év augusztus havában vették át új állomásukat a kassai Orsolyiták. Helyzetük mérhetetlenül nehéz volt. Elhagyott helyiségek, rendetlen, dűledező, elhanyagolt épülrészek, szinte rámeredtek az érkezőkre és még fájdalmasabbá tették az amúgy is fájdalmas búcsút, a 240 éves multja visszatekintő kassai anyazárdától. Am az Isten ügye erőt ad az Őt szerető lelkeknek. A Rend első főnöknője: Jäger M. Berchmanna vasakarattal ragadta meg a kormányt és munkához látott.

Még ugyanazon év szeptemberében megnyílt polgári iskolánk I. és II. osztálya. Sajnos, helyszűke miatt kölcsönzött helyiségben működött, melyet dr. Riesz József, rendházunknak azóta is egyformán nemesszívű jóakarója ajánlott fel, saját házában. A helyiség

tágas, világos volt s az iskola meleg, szeretetteljes fogadtatásban részesült. Iskolánk első igazgatója, a rendház első főnöknője: Jäger M. Berchmanna lett. — 1915. év november 6-án jelenti meg első hivatalos látogatását Nagy Béla, kir. tanfelügyelő, ki ugyanazon hónap 12-én száll ki községünkben. Dec. 12-én a kir. tanfelügyelő leltári kimutatást kér a tanszerfelszerelésről. Elképzelhető, milyen fájdalmas volt a nagyon is szegényes felszerelés összeírása. A háborús mozgalmak is mindúntalan igénybevettek az iskolát, mely hazafias kötelességtudással, minden tőle telhető módon igyekezett a felhívásoknak eleget tenni. 1916. március 3-án mozgalmat indítanak a harctéren küzdő katonák könyvekkel való ellátása érdekében. A mozgalom „Könyvet a katonáknak” címen indult meg. Iskolánk tanárai és tanulói vállvetve igyekeztek bekapcsolódni a mozgalomba. — A háború következtében az iskolákat 1916. év június 6-án le kellett zárni, s a növendékeket még ugyanazon a napon elbocsátották. — Nagy Béla, hivatalvezető kir. tanfelügyelő, nagy elismeréssel nyilatkozik már az első évben is az iskola munkájáról, rendje és tisztaságáról.

Ennyi az, amit polgári iskolánk alapításának első évéről tudunk. Küzdelmes esztendő, nehéz kezdet, melynek nehézségeihez az Úr erőt adott a vasakarátú főnöknőnek. Bizonyára az első esztendő megerősítette a küzdők lelkét, mert: „Aki Istenben bízik, nem csatlakozik!”

Egyébként ezen első évben az iskolának 48 rendes és 4 magántanulója volt. Egyházmegyei Főtanfelügyelőnk, az intézet érdekeit meleg szívvvel magáévá tevő dr. Igaz Béla.

Már az első évben 34 bennlakó növendéke volt az intézetnek. A létszám úgy az iskolában, mint az internátusban, állandóan emelkedést mutat, úgy, hogy a régi épület már nem képes a tanulók befogadására. Súlyos gondok nehezdedtek a Rendház főnöknőjének lelkére. A háború maga is sok megpróbáltatást jelentett, ezzel szemben a rendnek semminemű felhasználható vagyonra nem volt. Ilyen körülmények között építkezésre gondolni, szinte lehetetlenség. És mégis, az Úr megáldotta a bennebizókat. Herceg Esterházy Miklós Kegyurunk, gr. Zichy Gyula megyéspüspök, a pécsi káptalan, a vallás-és közoktatásügyi minisztérium és más jötevők segítségével, főleg pedig egy hatalmas kölcsön felvételével, az építkezés csakhamar megindult. Az új épület alapkövét gr. Majláth Károly Gusztáv, erdélyi püspök áldotta meg, 1917. év szeptember 22-én. Az épület tervezője Fábián Gáspár, budapesti műépítész mester. Így jutott az iskola tágas, világos, jól szellőztethető tantermekhez, melyekben ezután fokozódó erővel indult meg a munka. Mindenki csodálkozva nézett a gyorsan fejlődő intézetre, mely büszkén, szabadon tekintett alá a hegykoszorúza rétekre, három vármegye találkozásánál.

Az építkezés súlyos gondjainak dacára, az iskolai felszerelés gyarapítása tovább folyik.

Az 1918—19. tanévre a legszomorúbb emlékekkel gondolunk vissza. A háború, — amelyben fegyverekkel nem tudtak legyőzni, — elvesztett számunkra, galád árulás folytán és megszálló csapatok foglalták el az ország legértékesebb részeit. Am nem volt elég legszébb területeinknek elvesztése, még csak egy zokszót sem ejthetünk ki, mert a társadalmi lezüllést követte a minden ejethe nemeset sárbadöntő vörös uralom. A vad horda eltörülte szótárából az Isten és a Haza — bennünket felbátorító, lelkesítő nevét és háborút indított legdrágább kincsünk: vallásos hitünk ellen. Ki gondolta volna a tanév elején, hogy az a legátkosabb uralommal végződik; ki tartotta volna lehetségesnek — még gondolatban is — azokat a rémes napokat, amelyek 1919. tavaszán ránk virradtak és nyarán tovább tomboltak? Ebben az évben egyébként is hamarosan — kellett tennünk a munka szerszámaikat, mert már az ősz folyamán — spanyol-járvány miatt — lezárták az iskola kapuit. Egy hónapig szünetelt a tanítás. December 15-től február 1-ig szénszünet akadályozta a munkát, így a tanulók első felévi osztályozása is csak március elején volt megejthető.

1919. március 15-én az ünnepélyen elhangzott még a magyar szabadság hirdetése; a növények nemzeti színű kokárdával a keblükön esküdtek meg újra, hogy: „Rabok tovább nem leszünk!” —Néhány nap múlva azonban a hazaszeretetet, a vallásosságot békóba szorította egy átkos had, amely néhány hónap alatt évekre menő kárt okozott ennek az ezer sebből vérző hazának. Jötték a felekezeti iskolákra nézve különösen fájdalmas napok. Március 12-én megjelentek a munkástanács kiküldöttei és betiltották a vallásoktatást. Lehetetlen leírni azt a keserűséget, melyet ez az intézkedés okozott. Azonban a vörös uralom nem állt meg, tovább ment az iskolák szocializálásával is. Természetesen, első sorban a mi intézetünkre vetette ki hálóját. Hontalanokká lettek a zárda lakói s ahol eddig az Úr igéit hirdették, ott most szitok, káromkodás, átkozódás hangzott. Kiméltlen pusztítás színhelyévé vált a zárda épülete. — Ámde ne folytassuk, ne szennyezzük be az emlékezés eme lapjait a rémuralom föltemeivel.

Amit mindannyian várva-vártunk, bekövetkezett. A kommunizmus 1919. év augusztus 4-én megbukott. Ámde az Úr sohasem hagyta el hű magyar népét. Ekkor nemzetünk figyelme nagybányai vízét **Horthy Miklós** felé irányult, kinek nemes személyét IV. Károly királyunk akkor tüntette ki másodízben, amennyiben rangsoron kívül cs. és kir. altengernaggyá léptette elő. A haditengerésztől azonban

búcsúznia kellett, mert a honi föld érdekei így kívánták. 1919. máj. 30-án érkezett nagybányai Horthy Miklós Szegedre és itt ajánlotta fel szolgálatait. Júl. 13-án az Ábrahám-kormány a nemzeti hadsereg fővezérévé nevezi ki. Ettől kezdve a nagy férfiú útja bár nehéz és küzdelmes volt, de bevonuló csapatait mindenütt örömmámorban fogadta a nemzet. 1920. év márc. 1-én pedig Magyarország kormányzójává választották, hogy végre megindulhasson az újjáépítés nagy munkája. Sok takaritanivaló akadt. Helyre kellett állítani a magántulajdon szentségét; az elnyomott hazafias és vallásos érzést újra bele kellett csepegtetni a fogékony lelkekbe. Hazánk csonka területei miatt ugyan fájdalommal eltelve, de soha nem lankadó bizalommal néztünk a jövőbe, amikor ismét visszakerült Sz. István koronája a Kárpátoktól az Adriáig magyar kézbe és a költő szavaival újból elmondhatjuk: „Az nem lehet, hogy annyi szív hiába ontá vért, S keservben annyi hű kebel szakadt meg a honért!”

Elfogódott lélekkel került vissza a zárda igazgató-főnöknője a zárda falai közé és jóformán a semmiből kellett mindent újra teremtenie. Ha a társadalom egyetértő lelkesedéssel nem csatlakozik a sokat szenvedett rendhez és nem iparkodik könnyeit felszárítani: úgy nem tudjuk, miként lett volna képes elviselni a sok fájdalmat és keserűséget. A társadalom eme ragaszkodását élénken tanusította a szülők és a község értelmiségének 1919. év szeptember 5-én a főnöknő elé vezetett küldöttsége, amelynek érzelmeit Offenmüller Zsigmond, szentszéki tanácsos, róm. kat. plébános tolmácsolta. Természetes, hogy a vandalizmus letérése után a tanévet sem tudták azonnal megkezdeni. Előbb legalább némileg helyreállították a rendet s így október 1-én ismét vidám gyermekacaj hangzott az iskola udvarán. Sajnos, a spanyolnátha és a fűtőanyag hiánya ismét két hónappal rövidítette meg az iskolai évet. Az I. félévi Értesítők csak március 20-án kerültek kiosztásra.

A sok hányattalás erősen megviselte az intézetet és sok időnek kellett elmúlnia, míg minden visszazökkenhetett a régi kerékvágásba. A testület minden tagja tevékenyen részt vett az újjáépítés munkájában és ennek az egyöntetű igyekezetnek eredménye volt az, hogy a mélyreható sebek kezdtek hegedni, bár azokat a keserű napokat, melyeket a forradalom a Rendnek okozott, feledni sohasem tudjuk.

A rendház lakói közül többen visszatértek kassai otthonukba s a tanítás szinte lehetetlenné vált volna, ha a vallás- és közoktatásügyi minisztérium engedélyével nem állanak az igazgató oldalára a helybeli kir. kat. főgimnázium tanárai, akik közül a vallástant főtisztelendő Gratzl Gyula tanította. Mint óraadó tanárok, igaz testvéri

érzülettel vállalták a munkát: dr. Piukovich Sándor, Vér Vencel, Fingar Béla és Szanyi István, gimn. rendes tanárok.

Ugyanebben az évben nyerte iskolánk véglegesen nyilvánosság jogát 11.829/1920. sz. a., 1920. február 23-i kelettel.

1920. év július 27-én föttisztelendő Fehérvári József, helybeli segédlelkész (jelenleg Koppányszántói plébános) szerény kérések közl. szentelte föl a zárdát és az iskolaépületet. Az építkezésnél felmerült munkáknál útmutatásával, tanácsával, mindenkor szívesen állott rendelkezésre, úgy, hogy ezzel a rendház vezetőségének őszinte köszönetét érdemelte ki.

Ebben az időben az intézet püspöki biztosa Fröhvirt Géza, tb. kanonok, gyulai esperes-plébános volt, aki mindenkor nagy szeretettel és jóindulattal tette magáévá az intézet ügyét. Magas korára való tekintettel ezen megbízása alól fölmentését kérte és miután azt meg is kapta, helyét Offenmüller Zsigmond, szentszéki tanácsos, helybeli plébános foglalta el.

Az 1921/22. iskolai évben két szomorú eseményről számoltunk be, melyek mindannyiunkat különös fájdalommal töltöttek el. A római katolikus egyház feje XV. Benedek pápa, aki mindenkor csak a békét hirdette, meghalt. A legszörnyűbb világégés folyamán foglalta el Sz. Péter örökét és jószágos lelke irtózott attól a sok áldozattól, amelyet a népek harca okozott. Tiltakozó szavát mindenkor felemelt és hajlandónak mutatkozott a béke közvetítésére. Ha szavát meghallgatják, nem lett volna megalázott nemzet és a gőgös győző nem kényszerítette volna a háborúban le nem győzött, csupán az armány következtében a legnagyobb megröbáltatásoknak odavetett népet, a minden emberi jogot kicsúfoló trianoni békére, amelynek rendelkezéseit önérzetes ember nem tarthatja meg. — XV. Benedek pápa Őszensége mindég a gyöngébb nemzetek oldalán állott, segítette oltalmazta azokat és mégis, élete alkonyán szét-darabolt országokat látott.

Felséges Urunk, IV. Károly király, messze idegenben, a funchali kietlen éghajlat zordságának csapása folytán, rövid ideig tartó szenvedés után, 1922. év április hó 1-én örök álomra hűnyta le szemét. Mélységes fájdalom borult az egész országra. Fenkölt lelke égbeszállt, itt pedig halála, amely oly tragikus körülmények között, távol az országtól következett be, a legőszintébb részvétet váltotta ki. Elhunyt királyunk nemzeti hősiége lett, kinek emlékéit szeretettel őrizzük szívünkben.

Ebben az időben Pécs városát a szerbek tartották megszállva s így az egyházmegyei főtanfelügyelő teendőit Fent Ferenc, szekszárdi apátplébános látta el, aki még ugyanebben az évben el is

hunyt. Hálásan gondolunk reá, mert nagy körültekintéssel és jóindulattal intézte a támogatásra szoruló, fejlődő intézet ügyeit. Őszinte örömmel üdvözöltük a rabságból felszabadult pécsi egyházmegyei hatóságot, a főtanfelügyelői hivatal vezetőjét, dr. Igaz Béla apátkanonok Urat, ki iránt mindenkor teljes bizalommal viseltettünk.

Az 1922—23. iskolai év lényeges változásokat idézett elő a tantesületben. Bármennyire igyekezték is a rend érdemes főnöknője a kommun szomorú következményeit megszüntetni, nem sikerült. Ő maga teljesen kimerülten, egyelőre a szegvári rendházba vonult vissza, s így gr. Zichy Gyula megyéspüspök Úr Ó Excellenciájának kívánására, a dombóvári zárdát teljesen átszervezték, ismét Kassáról érkezett rendtagokkal. Jäger M. Berchmanna 1922. év szeptember 12-én vált meg azon intézettől, melynek bölcsőkorá és fejlődésének 7 esztendeje szorosan összelorrt az ő nevével. A munkától kimerülve hagyta el kedves rendházát és átment a szegvári gr. Károlyi-Komissléle nevelőintézetbe, hogy ott pihenjen s ha ismét visszanyeri erejét, tovább folytassa áldásos működését. Később visszatért a kassai anyazárdába, ahol nagy szeretettel fogadták, főleg azok a rendtagok, akiknek egykor igazi édesanyjuk, előjárójuk volt. Nemsokáig örvendezhetett a viszontlátás örömeinek. Szívgyöngésége egyre fokozódott és mindnyájunk mélységes bánatára, 1939. év április 2-án hazahívta Őt az Úr, örök pihenőre. Könnyes szemmel emlékezünk vissza a ház legelső munkására s hálás szívvel gondolunk a nagy munkára, mellyel a késő utódoknak helyet készített, melyben az ifjúságot igazi keresztény szellemben nevelhetik. Lélekben virágokkal hintjük meg sírját. Imánk és szeretetünk az, mellyel emlékének áldozunk; hűségünk virágai boruljanak nemes szívére s éreztessek haló poraival soha el nem múló hálánkat. Áldott legyen emléke!

Ezzel a dombóvári rendház életében új fejezethez érkezünk. Felettes hatóságaink intézkedése folytán, a rendház vezetését Forster M. Rafaela főnöknő veszi át, ki négy rendtag kíséretében, fájó szívvel válik meg az ősi kassai háztól. Erre a nagy áldozatra csupán az engedelmesség és a magyar leányifjúság nevelésének nagy eszméje adhatnak erőt az elhatározásaihoz mindenkor szívós akarattal ragaszkodó főnöknőnek. 20 éven át elrejtett, munkás életet élt Ő a kassai rendházban s annak szűkösét 20 évig egyszer sem lépte át. Nehéz idők következtek a ház új lakóira. Oly nagy szegénységgel küzdöttek, hogy utazóládájukat hasogatták fel, s ezek lángjánál főztek szegényes étüket. Ámde akik M. Rafaela főnöknőt már előbb is ismerték, jól tudták, hogy nincs az a nehézség, melyen az Ó Istenben bízó lelke, férfias akaratereje át ne küzdené magát. Ahányszor

újabb nehézségbe ütközött; ahányszor újabb veszteség érte rendházát; ahányszor könnyeket látott hűséges alattvalói szemében: mindannyiszor lelkének egész határozottságával küzdött a csüggedés ellen s vigasztalója volt övéinek. Csak az Úr oltára előtt öntötte ki lelkének fájdalmát; csak itt sírta el bánatát, az örök Vigasztaló szármolyánál. — Aztán lassan derült az ég, megjött az első segítség is a pécsi püspöki rezidenciából, megjött az első vigasztaló levél örökké áldott Főpásztorunk kezéből s jött utána a többi, újabb és újabb jelét adva annak, hogy a dombóvári zárda vergődését aggódo figyelemmel kísérik, segítő kezekkel támogatják: gr. Zichy Gyula megyéspüspök és nemeslelkű helynöke; dr. Mosonyi Dénes. Első iskolálatogatónk: Baltay János, polgári iskolai felügyelő, a székesfehérvári áll. polg. fiúiskola igazgatója, 1923. év április havában először látogatja meg az iskolát, legnagyobb meglepedésének adva kifejezést. Iskolánk iránti nemes jóindulata azóta sem változott. Sok hálával tartozunk iránta, aki először emelte föl hangosan elismerő szavát az intézet működése mellett. Erre a megnyilatkozásra fölfigyelt az egész környék, sőt még a távolabbi vidékek is. Az internátus is csakhamar benepesült s virágzóvá lett. Tudjuk, hogy Baltay János felügyelő Úrnak intézetünk iránti kegyes jóindulatát soha eléggé meg nem hálálhatjuk. Imába foglaljuk áldott nevét, hogy az Úr kegyelme kísérelje Őt élete minden napján. Azóta is többször felkereste intézetünket s mindenkor a legnagyobb elismerésének adott kifejezést. A látogatás utáni értekezletek egyikének jegyzőkönyvébe többek között ezt a nyilatkozatát találjuk: „A növendékek olyan szép és világos feleleteket adtak, hogy szakemberre ennél szebb csak a mód lehet, ahogyan a tárgyak tanítása történik. Ennek az intézetnek minden munkása komoly és buzgó munkát végez s ezáltal az iskolát arra a színvonalra emeli, amelyen a hozzáfűzött várakozásnak minden tekintetben megfelel.” — Az elismerés kedves szavai fokozott tevékenységre indították az iskola munkásait.

Amilyen nagy volt a szükség és nélkülözés az első időkben, épp oly csodálatosnak bizonyult az isteni Gondviselés a küszködő rendházzal szemben. Évek óta az 1922—23. iskolai év volt az első, mikor szénzünet nem zavarta meg a tanítás nyugodt menetét. Dr. Mosonyi Dénes püspöki helynök Úr kegyes közbenjárására a „Szászvári Kőszénbánya Részvénytársaság” éveken keresztül egy-egy vagon ingyenszenet juttatott az intézetnek. Növendékeink szülei is mindjobban felkarolták az iskolát s így a nélkülözés lassankint csökkent.

Meglepetés és őszinte öröm volt számunkra, midőn egyik volt kedves kassai tanítványunk buzgólkodása folytán, 50.000 korona magyar pénzt kaptunk Kassáról, hogy a gyűjtött összegből megfelelő

szinpadot állítsunk az ifjúsági előadások számára. A gyűjtésben leginkább Szabó Annuska buzgólkodott, s az áldozatkész kisleány hála-ja méltán jelentett kétszeres örömet számunkra.

A tanulók nevelésének szolgálatában elsőrangú szerepet töltenek be az ifjúsági körök. 1922. év december 6-án megalakult a Petőfi-önképzőkör és a Cecilia-dalkör. 1923. március 24-én pedig főtiszt. Gratzl Gyula hittanár Úr lelkes fáradozásával megalakult a Mária-kongregáció. Ugyanebben az évben tartották leánykaink az első husvétii lelkigyakorlatot, mely azóta is minden évben megismétlődik, hisszük, hogy mindenkor a legnagyobb lelki haszonnal.

Múltak az évek s az iskola ismét szűknek bizonyult, másrészt a közóhajnak engedve, 1925. év szeptember havában megnyitottuk a nőiárpiskolát, miután Dombóvárnak magasabb fokú leánynevelőintézete nem volt. A rend vezetősége óriási áldozatok árán tudott e tekintetben a közkívánságnak eleget tenni. Ismét kegyes jötevőink támogatása tette lehetővé a terv megvalósulását. Különösen hálás szívvel emlékezünk itten gr. Zichy Gyula megyéspüspök Úrra, dr. Mosonyi Dénes preláthus Úrra, Pilch Andor egyházmegyei építészre és Takács József községi főjegyzőre, kik önzetlen, nemes lélekkel támogatták Rendünket a megvalósítás nehéz munkájában, főleg tete-mény anyagi áldozatok árán. Hogy Rendházunknak kegyes jötevői: gr. Zichy Gyula megyéspüspök és dr. Mosonyi Dénes praelátus kanonok mekkora összeggel segítettek bennünket, az öröké marad előttünk. Tény, hogy az építkezés folyamán gyakran volt részünk meglepetésekben. A jó Isten jutalmazza meg mindazokat bőségesen, kik a rendház javán csak egyetlen szóval is munkálkodtak.

1925. november 22-én dr. Mosonyi Dénes praelátus Úr szentelte fel az új épületet, melyben új lakást kapott a szentségi Jézus is, a kedves, tágas kápolnában.

1926. év, április 26-án súlyos veszteség érte iskolánkat, mikor rövid szenvedés után elszölitotta az Úr annak nagyrabecsült igazgatóját: *Offenmüller Zsigmond* plébánost. Átköltözött az örök hazába s így a nemesért harcoló két jóbarát: *Offenmüller Zsigmond* és *Paál József*, méltó jutalmukat vették az Úrtól. Ha a munkában kifáradt test a természet örök törvénye szerint már az enyészeté, de emléküik tovább él azon hatalmas intézményben, melynek letesítésén annyit fáradoztak és melytől 10 év óta szilárdan állja helyét. Áldott legyen emlékük!

Az iskola új igazgatója: *Cieleszky M. Agnéta*, Sz. Orsolyarendi szerzetesnő, kinek minden igyekezete az iskola felvirágoztatása. Soha el nem múló hálával tekint polgári iskolánk Forster M. Rafala rendfőnöknő felé, ki megmérhetetlen áldozatok árán is, minden

módon iskoláink felvirágoztatását célozta, s így könnyű munkát adott igazgatónk, mert kétszeres munkakedvvel dolgozik az, kit önzetlen, nemes szív támogat munkájában.

Ebben az évben írta nevét iskolánk történetébe *dr. Vass Bertalan* kir. főigazgató Úr is, kinek közbenjárására 86 darab kütületes iskolapadot kaptunk ajándékba a székesfehérvári ciszterciai gimnáziumtól. Hálásan emlékezünk a ma már örök pihenőre tért nemeslelkű pártfogóról.

Időközben kegyelmes Püspökünk: *gr. Zichy Gyula* is megvált egyházmegyejétől, hogy érdemekben gazdag életét a kalocsai érseki székből folytassa. A búcsúzás mélyen fájdalmas, hisz legnagyobb jötevőnket veszítettük el. Halás szívvel imádkozunk az Úrhoz, hogy áldja meg Őt mind a két kezével bőségesen, már itt, e földön. Az egyházmegye püspöki székét *Virág Ferenc* Ő nagyméltósága, volt szekszárdi plébános foglalta el, ki Egyháza érdekeinek mindenkor fáradhatatlan munkása, a lelkekért buzgólkodó apostola volt.

Ebben az időben oly nagy számmal jelentkeztek tanulóink, hogy a régi tantermek végkép nem tudták befogadni a magas létszámú osztályokat. Ismét építkeznünk kellett, annál is inkább, mert mind sürgetőbbé vált az óhaj egy tanítónőképző létesítésére. Kegyes Jötevőink segítségével, igen előnyösnek ígérkező hollandi kölcsönös folyamodtunk, melynek kiutalása biztosítottnak látszott. Az építkezés 1927. júniusában indult meg és elképzelhetetlen megpróbáltatások között, csak részben sikerült. 1928. év szeptemberében költözött be iskolánk az új tantermekbe, ahol tágas, világos otthonra talált. Központi-fűtés szolgáltatta az egyenletes meleget és a kertben létesített Ottokár-kút látta el az egész házban elágazó vízvezetéket a vegyileg is kitűnőnek elismert artézi vízzel. — A hollandi bank azonban félrevette az intézetet, a kölcsönt csak egy év múlva kezdte folyósítani, próbált részletekben s máig sem kaptuk meg a teljes összeget. Kellemetlenség, pörösködés szinte lehetetlen helyzetet teremtett, míg végre a m. kir. Kúria legmagasabb fokon is elismerte a rendház igazát.

1927. év szeptemberében nyílt meg tanítónőképző-intézetünk is. A nehéz gondok közepette sokszor volt alkalmunk tapasztalni, hogy igen sokan vannak, akik a rendházat önzetlenül támogatják. A sokak közül föl kell említenünk *dr. Éry Márton* országgyűlési képviselőt, ki iskoláink érdekében sok és nehéz munkát végzett. Magas kora dacára is egyik minisztériumból a másikba ment, magánosokat keresett föl, kiktől segítséget remélt intézetünk számára és nem nyugodott, míg célt nem ért. Ma már Ő is elpihent és hiszszük, hogy nemes, önzetlen, mélyen vallásos lelke már eljutott az Úr színe elé. Mi pedig könnyes szemmel emlékezünk áldott személyére. Az Úr adjon neki örök nyugodalmat!

Meg kell itt emlékeznünk *dr. Takács József* községi főjegyzőről és *dr. Möller Károly* budapesti műépítészről, ki az új épületnek díjtalan tervezője. Ők azok, kik iránt hálánkat leróni soha nem tudjuk.

1927. november 7-én emeltük fel Jézus Sz. Szívének hatalmas szobrát a intézet utcai homlokzatára és kedves ünnepség keretében Magyar Béla pp. kamarás, plébános intézte szavait a növendékekhez, majd pedig az épületet Jézus Sz. Szívének az oltalmába helyeztük. A tanítás ettől kezdve nyugodt mederben folyik; az iskolai felszerelés, a könyvtárak és szertárak értéke rohamosan gyarapszanak; a növendékek száma közel 700-ra emelkedik.

Szomorú nap volt számunkra, mikor intézetünk jóságos hittanára eltávozott, hogy teljesen a helybeli gimnázium ifjúságának szentelje életét. Mindég halás szívvel kérünk áldást jóságos személyére. — Az intézet új hittanára Petrovich Ede, az apostoli lelkű, fáradhatatlan gyermekbarát.

Az 1929—30. évben Sz. Imre emlékét ünnepeljük. Örömmünne a magyar katolicizmus számára, mikor a 900 éves távlatba visszatekintve, édes büszkeséggel látja a lilimos herceget. — Ebből az évből még egy nagyon kedves emlékünknél van: *gr. Klebelsberg Kunó* ismétellen meglátogatta intézetünket és kedves órákat töltött annak falai között. Éreznie kellett, hogy mindenki hódolattal és szívének őszinte melegségével veszi körül a nagy és felejthetetlen emlékü kultuszminisztert. Azután is többször megjelent intézetünk falai között, mint annak nemeslelkű jóakarója. Internátusunk növendékei boldogan fogták körül és magukgyártotta intézeti nótákkal szórakoztatták. Azóta Ő is elpihent, a munkában kifáradt szív hirtelen fölmondta a szolgálatot. Emlékét híven őrizzük és hisszük, hogy az örökhazában sem felejtik meg rólunk.

1931. június 29-én, Budapesten az „Új Sz. János“ kórházban hunyt el Jakubovics M. Augustza, ki iskolánknál évekig tanította a kézimunkát. Áldott legyen az emléke!

Ebben az évben vált meg intézetünköt Petrovich Ede hittanár, hogy áldásos életét a pécsi ifjúságnak szentelje. Nevét mindenkor hálásan emlíjük. — Iskoláink új hittanára Fűrész József, kire tanári testületünk minden tagja őszinte nagybecsüléssel, növendékeink pedig meleg ragaszkodással tekintenek.

Nagyjelentőségű teljesítménye volt az iskolafenntartó Rendnek az 1931. évben létesített kerti uszoda, melyet artézi-kutunk bőségesen ellát vízzel. — 1932.-ben létesült a sportpálya, a lurdi-barlanggal és a szabadtéri tanulóhelyekkel. — 1933.-ban épül kertünkben a beteg-pavillon, ragályos és súlyos beteg növendékeink számára. — 1935.-ben ismét új otthont kap a polgári iskola, valamint akkor épül a rendház

hatalmas kápolnája és az üdülő betegek részére még egy kedves kert pavillon, a Sz. Orsolya-otthon.

A Sz. Orsolya-rend 1935-ben ünnepelte meg fényes keretek között alapításának 400 éves évfordulóját. Nov. 24-én szenteli föl dr. Sipos István pécsi kanonok, a hirneves egyházi jogtudós az új kápolnát és épületet. Az ünnepélyes szentmisén jelen voltak Dombóvár előkelőségei és gyönyörködve hallgatták a tanítónőképző énekarának művészi énekét. — A jubileumi ünnepségeket triduum előzte meg, dec. 6., 7. és 8-án. A triduum szónokai: Komócsy István pécsi-egyházmegyei kanonok, főtanfelügyelő; dr. Kovács Lajos, premontrei kanonok, apostoli kormányzó; Fürész József, az intézet hittanára dr. Nyisztor Zoltán pp. kamarás és P. Somogyi Jenő S. J., a Jézus-társaság tartományfőnöke. Ő végezte december 8-án delelőtt a Rend vezetése alatt álló iskolák zászlóinak szentelését, magasan szárnyaló beszéd után. Iskolánk Magyarok Nagyasszonyának képével díszített zászlójának anyja: Esterházy Bernadette hercegnő, főméltóságú Kegyurunk; herceg Esterházy Pál huga, ki azóta is meleg szeretettel gondol az Ő patronátusa alatt álló iskolára. Ünnepélyünk fényét emelte, hogy Zita királyné Őfensége képviselőjében, — ki a tanítónőképző zászlójának anyai tisztét méltóztatott elvállalni, — megjelent Erzsébet főhercegnő Őfensége is. Dr. Hóman Bálint kultuszminiszter Úr nejének, — ki a Szivgárda zászlajának zászlóanyai tisztét, — és Bornemisza Géza iparügyi miniszter Úr nejének, — ki a nőipariskola zászlójának zászlóanyai tisztét volt kegyes elvállalni, — képviselőjében megjelent Tolna vármegye főispánja: dr. Thuránszky László és szeretett neje. A délutáni befejező ünnepséget magas megjelenésével megyésfőpásztorunk, Virág Ferenc Úr Ő Nagyméltósága is megtisztelte és miután az ünnepélyes litániát Te Deummal elvégezte, a közönség az intézet dísztermébe vonult, ahol ünnepélyt tartottunk. Nagyméltóságú Püspökatyánk itt méltatta szent Rend-alapítónk érdemeit s kívánt áldást a Rend további működésére. — Köszönetet mondunk hivatott szónokainknak, magas vendégeinknek, Dombóvár és környéke közönségének s rendházunk minden jóakájának, akik velünk együtt jubiláltak.

Az 1936. évben hunyt el tanári testületünk és rendházunk közszereplésben álló tagja: Kasza M. Jozefa. Nyugodjék békében!

Kimagasló esemény hazánknak tankerületekre való beosztása. Mi a székesfehérvári tankerülethez kapcsolódtunk, melynek élén dr. Balassa Brunó tanker. kir. főigazgató állott. Első iskolalátogatónk dr. Vanek Géza, tanügyi titkár Úr, ki tapasztalatai nyomán örömmel állapította meg a látogatást befejező értekezleten, hogy az intézet kiváló kulturális munkát végez nem csupán Dombóváron, hanem az

A polgári leányskola zászlója.
Zászlónya galánthai Esterházy Bernadette hercegnő.

egész környéken is. Különös meglepedését fejezte ki azért, mert iskolánkban minden osztályban megvalósulva látta a munkaiskola elveit. „Az iskola betölti azt a hivatást, melyre emeltetett, mert valóság-erkölcsi alapon áll, az élet nehézségeit mérlegelő, kiegyensúlyozott lelkű emberekkel nevel az egyháznak s áldozatoslelkű honleányokat a hazának.” — Dr. Vanek Géza tanügyi titkár Úr azóta is évenként megtisztelt látogatásával az intézetet. Mindenkor atyai, megértő jósággal, bőséges tapasztalataiból merítve adja tanácsait, irányít, észrevesz minden legcsekélyebb eltérést s azokat mindig jóságos szavakkal orvosolja. Hálával és őszinte ragaszkodással közeledik feléje tanár és tanuló egyaránt.

Az 1938. iskolai évben Szekesfehérváron rendezett tanügyi kiállítás nagyszerű tervét intézetünk is lelkesülten felkarolta és minden tőle telhető módon igyekezett annak fényét és értékét emelni.

Az 1937—38. iskolai évben egyébként fájdalmas gyász érte intézetünket, melynek ormán háromszor lengett a gyászlobogó. Ebben az évben hunyt el egykori felejthetetlen képviselőnk: dr. Éry Márton. Karácsony ünnepének első napján szólította el az Úr nemes lelkét, hogy fáradozásainak méltó jutalmát vegye. — Március 20-án hajtott a örök álomra fejét főtiszt. Rajczi János Úr, intézetünk lelki vezetője, 70 éves korában. Április hó 14-én pedig csendben, észrevétlenül szakította le az Úr liliomát. Nagycsütörtökön szállt el közülünk Katalin nővér, a szeretett rendtestvér. — Nyugodjanak békében!

A következő évben ismét gyászlobogó lengett és hirdette, hogy szomorú napra viradtunk az Egyház történetében. 1939. február 10-én meghalt XI. Pius pápa, Achilles Ratti, aki két nap híján 17 esztendőig kormányozta Krisztus földi birodalmát. Halála nem csupán a Vatikánt, s az egész katolikus világot, de gyászba borította a nemzetek nagy többségét is. Atyja volt Ő mindnyájunknak, ki a békét nemcsak hirdette, de azért életét is felajánlotta. Gyászbavont képe gyertyák és virágok között nyert iskolánkban elhelyezést, és leánykánk 3 napon át egymást váltogatták, imádkozva XI. Pius pápánk lelkének üdvéért. — Ki hazatértél pihenni, emlékezzél meg rólunk, könyörögj érettünk!

1939. március második napján új Atyát adott Egyházunknak: Pacelli bíboros államtitkár személyében. XII. Pius néven foglalta el trónját. Elődje szellemében folytatja a reá váró nagy munkát. Jelszava: „Opus iustitiae: pax.”

Megnyugvással és örömmel fogadta a világ Pacelli Jenő megválasztását, de talán sehosem volt oly nagy az öröm, mint országunkban. Mi ismertük őt, ki mint boldogult elődjének: XI. Pius

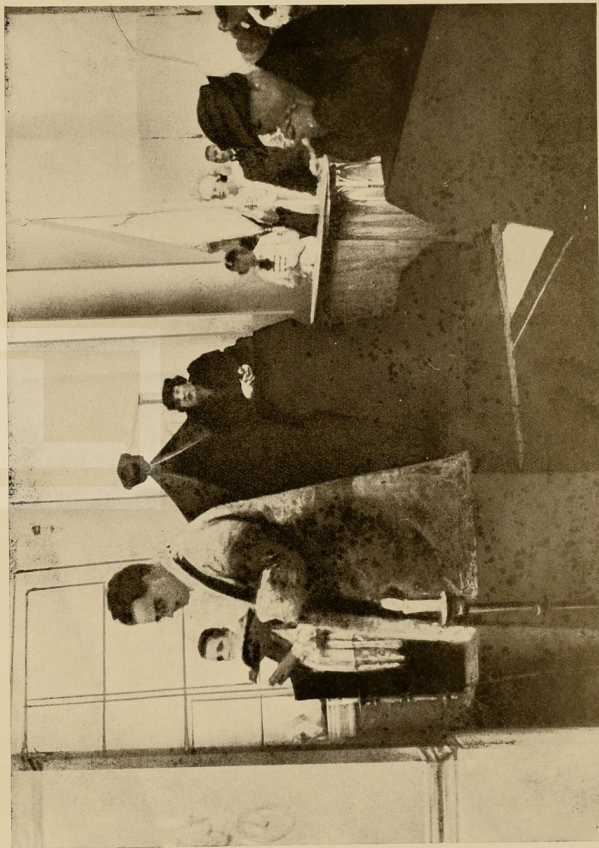
pápnak megbízottja jelent meg a XXXIV. eucharisztikus világtörvényszuson, Budapesten. „Pastor Angelicus“, Krisztus helytartója a földön! Szeresd ennek az árva, csonka hazának mindenkor hű népét! Buzgó imában kérünk áldást drága életedre!

Ezen iskolai évünk legkimagaslóbb eseménye mégis az eucharisztikus világtörvényszus volt. Istenben boldogult XI. Pius pápa Öszentsége sokszor bebizonyította nemzetünk iránti nagy szeretét és atyai jóságát, de legjobban éreztük ezt akkor, mikor országalapító Sz. István királyunk emlékezetének kilencszázadik évfordulóján, annyi nemzet közül ránk, magyarokra esett a választás. Atyai szeretetével Magyarországra bízta a XXXIV. Eucharisztikus Világtörvényszus megrendezését. Az iskola tanulói közül sokan vettek részt a felejthetetlen ünnepeken, melyek május 25-től bezárólag május 27-ig tartottak. A gyermekáldozás, a hajókörmény, a törvényszus minden szépsége, mély és hisszük, hogy maradandó benyomást gyakorolt leánykainkra.

Tanulóifjúságunk a Felvidék egy részének visszavételét gondolatban szintén átélte. Tanári testület és az ifjúság a rádió mellett hallgatta a komáromi és a kassai bevonulás örömműnepét s a lelkesedés határtalan volt. Májusban álmunk valóra is vált, mert tanulmányi kirándulás keretében megtekinthettük Rákóczi fejedelem felszabadult városát: Kassát. — Visszatért Ruszinszko és így újra magyar zászló leng Vereckénél, ahol egykor honszerző elődeink utat törtek maguknak az ország szíve felé.

Emlékedve állunk az újtörvénző mellett. A rávéselt szám emlékeztet, hogy iskolánk fennállásának 25. évfordulójához érkezett. Mély-séges hálával telik meg szívünk az isteni Gondviselés iránt, mely sokszor csodásan is megsegítette a benne bízókat.

Magyar Testvéreink! Álljatok meg kissé ennél az újtörvénzőnél. Komoly kemény időket élünk és nem tudjuk, hogy a ma lehajló éjszakának lesz-e virradása. A gond, az aggodalom egyre fokozódik mindnyájunk lelkében, de bármily kilátástalannak tünik is az idő, csüggednünk nem szabad. Ime, előttünk a példa, hogy ha mindenki elhagyott, az Úr akkor is gondot visel reánk. Azért a szenvedések és megpróbáltatások idején tekints az Úrra bizalommal, szeresd az Istent teljes szívedből, imádkozz nagy hittel. Mindened van, ha tiéd az Isten, de nélküle koldusszegényé leszesz.

Adatok az 1939—40. iskolai év történetéhez.

A letűnt iskolai év történetéből a következő fontosabb adatokat közölhetjük:

1. **Javító- és különbözeti vizsgálatok.** A javító- és tanterv-különbözeti vizsgálatokat szeptember 1-én tartottuk. A javítóvizsgálatra utasított 28 tanuló közül 1 a vizsgálatra nem jelentkezett, sikerrel vizsgázott 26, 1 tanulót pedig osztályisméltésre utasítottunk.

Különbözeti vizsgálatra 6 tanuló jelentkezett, kik közül 2 az elemi isk. V. oszt.-ból, 1 az elemi isk. VI. osztályából a polgári isk. II. oszt.-ba; egy pedig az elemi isk. VI. osztályából a polgári iskola III. osztályába vétetett fel. Két tanuló sikeres különbözeti vizsgálat alapján a leánygimnázium I. oszt.-ból a polgári isk. II.; illetve a leánygimnázium III. oszt.-ból a polgári isk. IV. oszt.-ba vétetett föl.

2. **Beiratásokat** június 19. és 20-án tartottunk, azok részére pedig akik ezen beiratásokról igazoltan elmaradtak, szept. hó 1. és 2-án pótló beiratások voltak. Beiratkozott összesen 244 tanuló, az előző évi létszámhoz viszonyítva 20 tanulóval több. A tanév folyamán kimaradt 8, tanács folytán távozott 1. Betegsége következtében szeptemberben vizsgázik 1. Az évet végezte és bizonyítványt kapott 234 tanuló.

3. **Az iskolai év megnyitása.** Az évet szeptember hó 8-án ünnepélyes Veni Sancte-val nyitottuk meg, majd pedig Fűrész József hittanár buzdító beszédet intézett a tanulókhöz. Növendékeink az országzászlóhoz mentek, ahol rövid ünnepély után tisztelegve vonultak el a zászló előtt. A tanítás szept. hó 9-én kezdődött, miután igazgató az iskola szabályait a tanulóknak megmagyarázta.

4. **Tandíjmentesség.** Teljes tandíjmentességet élvezett 15 tanuló, fél tandíjmentességben részesült 7 tanuló. Az elengedett összeg 1.200 P.

5. **Egyes tárgyak alóli felmentések.** Orvosi bizonyítvány alapján a testgyakorlás alól 14, kézimunkából 8 tanulót mentettünk fel.

6. **A tanári kar személyi változásai és óramulasztása.** Ideiglenesen, tanulmányaik folytatása céljából távol vannak az intézettől

Horváth M. Klotild és Németh M. Stefánia. Véglegesen megvált az intézettől Répássy M. Ernesztin, a tanítónőképző és a liceum igazgatója, ki évek hosszú során át működött polgári leányiskolánknál, mint annak h. igazgatója. Lelkiismeretes buzgósággal, teljes odaadással fáradozott iskolánk érdekében, amiért mindnyájunk őszinte nagyrabecsülését, háláját érdemelte ki. A jó Isten bőséges áldása kísérije nehéz és felelősségteljes munkakörében. — Megvált az intézettől Lágler Olga, az ének és zene tanításának gyakorlott mestere, ki lankadatlan buzgalommal dolgozott 9 éven át munkahelyén. Eltávozott még Ujhelyi Ágnes tanár is, ki bár csupán 4 hónapig volt munkatársunk, de ki szeretetreméltó egyéniségével mélyen belevéste nevét kollegáinak és növendékeinek szívébe. Új tagjai testületünknek Ágoston Ilona és Eicher Erzsébet. Utóbbi februárban az enyingi magánpolgári iskolánál vállalt új munkakört.

Távozása után hosszú ideig helyettesítéssel látjuk el óráit. Fülöp Mária testnevelési tanár a munkácsi áll. gimnáziumhoz nyert beosztást. Óráit Király M. Gabriella és Ágoston Ilona voltak szívesek elvállalni. Április hóban Szücs Ilona tanárnő foglal állást intézetünkben s ekkor dr. Tárkányi Ernőné, szül. Bánfalvy Júlia, valamint Kovács Rózsa tanárok, kik a helyettesítésekből is bőségesen kivették részüket, végleg megválnak iskolánktól, hogy áldásos működésüket a Rend tanítónőképzőjében folytathassák. Igazgató kérelmére néhány hónapi távollét után intézetünk közszertetben álló orvosa, dr. Riesz József, ismét átveszi az egészségügyi órákat a IV. osztályban. Köszönetet mondunk távozó kedves tanárainknak és további munkájukra is meleg szívvvel kérjük a jó Isten áldását. — A testület új, illetőleg visszatért tagjait szeretettel köszöntjük, s kívánjuk, hogy jól érezzék magukat működési körükben.

A tantestületben beállott változások következtében új órarendet készítettünk.

Tanári testületünk egyes tagjai betegségük miatt mulasztottak és pedig: M. Cielešky Agnéta, igazgató 10 órát; M. Korponay Olga 32 órát; Sr. Kassai Hildegárd 16 órát; Sr. Király Gabriella 10 órát. A helyettesítést mindenkor szaktanárok, a legnagyobb önzetlenséggel végezték.

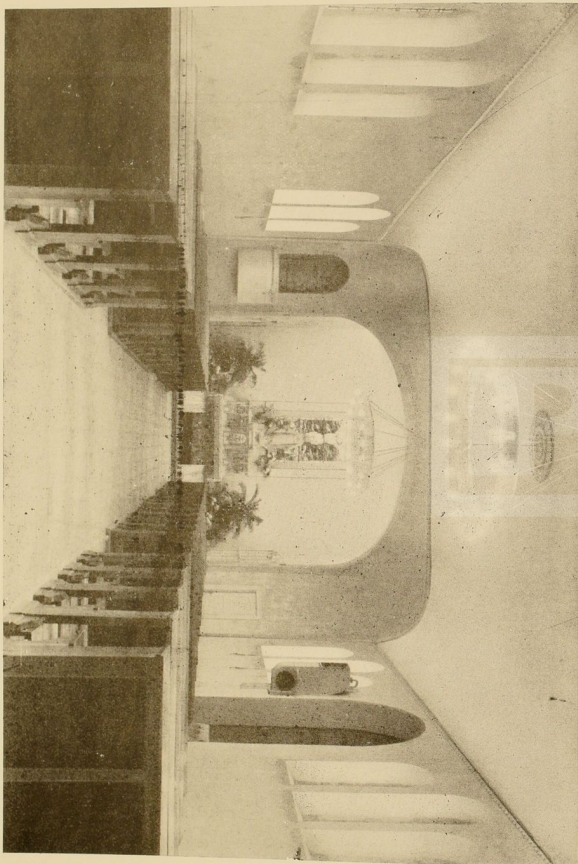
6. **Az iskola tanulmányi és nevelési ügyei.** a) Tanári értekezletek. A nevelőoktatás sikerének fokozása, a Rendtartás kívánalmainak érdekében 1 alakuló, 2 módszeres, 2 ellenőrző, 2 osztályozó, 1 iskolalátogatási, 5 rendes, 2 rendkívüli és 1 évről-összesen 16 értekezletet tartottunk. Tanulmányi eljárásunkban mindenkor az Utasítás szellemének megfelelően végeztük munkánkat. Kölcsönös hospitálásaink nyomán is arra törekedtünk, hogy nevelő-

oktatásunk minél egységesebb legyen. Módszeres értekezleteken az igazgató fejegette a serdülő gyermek lelkvilágát. Ágoston Ilona: a gőzgépekről tartott minta-tanítást, melyen a tanári testület minden tagja jelen volt; Sr. Király Gabriella: „Magyaros kézimunka szerepe a polgári iskolában” címen tartott előadást. A felvetett témák eszmecserét váltották ki, melyek szintén a tanítás eredményességét szolgálták. Az iskola rendjét mindenkor egységes fegyelmezési mód biztosította. Leánykáinkat egyszerűsége, önzetlensége neveltük, s igyekeztünk elfojtani korunk túlmodern szellemét, annak átkos kinövésait az ifjúság lelkében. Legfőbb törekvésünk az volt, hogy növendékeinket előkészítsük magasztos hivatásukra, mely áldozatot, lemondást s még több szeretetet kíván a nőtől.

b) A vallásos és hazafias érzület elmélyítésére minden eszközt felhasználtunk, mely célunkhoz közelebb vitt. Nevelésünk sokszor talált akadályra. Korunk egyik legkirívóbb hibája a tekintélyrombolás. A tanuló sokszor mást hall a szülői házban, mást az iskolában. Ellenkező belolyások alatt áll, sajnos igen gyakran győzedelmeskedik rajta elégedetlen, lázadó szellem, mely közönbössé teszi akkor is, mikor az Egyház s a Haza kíván tőle áldozatot. — A hitélet elmélyítése céljából a melegebb hónapokban leánykáink naponként megjelentek a szentmisén. A szentbeszédnek által állandó buzdítást kaptak kötelességeik lelkiismeretes teljesítésére. A tanítási órákat mindig imával kezdtük és fejeztük be. Az év folyamán kötelezőleg négyszer járultak növendékeink a bűnbánat szentségéhez, s mindannyiszor a szentáldozáshoz is. De voltak olyanok, akik gyakran, sőt akik naponta magukhoz vették az Ur szent Testét. Február 28-án délután kezdődtek a szent lelkigyakorlatok, főtiszt. Kondics Lajos állami hitoktató Úr vezetésével, s március 1-én a közös szentáldozással fejeződtek be. A szent napok hatása mindvégig érezhető volt leánykáink magatartásán. A fáradhatatlan Vezetőnek ez úton is hálás köszönetet mondunk.

Hűség a hitben, hűséget terem az anyaföld iránt is. Minden emlék, mely nagy elődeink lángoló hazaszeretét, áldozatos és a honi rög érdekében folytatott munkáját állította élénk; minden megmozdulás, mely édes hazánk érdekeit szolgálta; a multnak minden szenvedése, a jelennek minden hazafias törekvése, megbeszélés tárgyát képezte az iskolában. Minden osztály a saját nemzeti zászlaja előtt tisztelgett, év elején, év végén pedig az Országzászló előtt tettek tanúságot nemzeti érzésükről.

c) Tanítási munkánkat a Tanterv és Utasítás alapján készült és jóváhagyást nyert tanmenetek szerint végeztük. A mérsé-

Részlet az új kaporból.

kellebb cselekedtető oktatás módszere irányította a tanítás munkáját. Isten segítségével az anyagot sikerült is elvégeznünk.

d) Rendkívüli tárgyak intézetünkben a gyorsírás, német-társalgás és a zene. Mióta a Rend államilag engedélyezett zeneiskolát tart fenn, azóta évről-évre csökken azok száma, kik a zenét mint rendkívüli tárgyat tanulják iskolánkban.

Az egységes magyar gyorsírást, mint rendkívüli kötelező tárgyat heti 2 órában tanulják IV. osztályú növendékeink. Tanári testületünknek okleveles gyorsíró tagja van, aki lelkes odaadással karolja fel szaktárgyát. Ez évben 49 növendék tanulta a fogalmazási gyorsírást dr. Radnai Béla tankönyvéből, szép eredménnyel: 24 jeles, 17 jó, 8 elégséges.

Több szaklap: „Gyorsírástudomány”, „Az Írás” — forog közben tanár és a tanulók között is, mintegy 45 példányban s ezeknek szép sztenogrammjait szívesen olvassgatják a növendékek, akik éveken át résztvettek a budapesti szabatosírási pályázaton s az ott nyert emléklapok, dicsérő oklevelek, kisebb ajándéktárgyak által nyilvánuló elismerés, mindenkor fokozta buzgóságukat. Sokan úgy megkedvelték a tárgyat, hogy a IV. polg. elvégzése után gyors- és gépíró szakiskolákban tökéletesítették magukat és mindenkor kiváló eredményeket értek el. Nem egy esetben már a IV. polg. elvégzése után is elhelyezést nyertek irodákban gyorsírás tudásuk révén,

e) Növendékeink érzelmi és esztétikai nevelésének legfontosabb eszköze az ének és zeneoktatás. Ez utóbbi ma már nagyobbára államilag engedélyezett zeneiskoláinkban történik.

Énekoktatásunk célja: 1. hogy minél közelebb hozzuk növendékeinkhez az értékes magyar zenét, hogy így a faji öntudat minél erősebbé legyen lelkükben. 2. Hazánk nagy mestereinek műveit kívántuk megismertetni többszólamu alkotásaik betanítása által. Ünnepeink alkalmával növendékeink a vallásos, hazafias és a magyar dal iránt érzett lelkesedésüket mély bensőséggel juttatták kifejezésre. Heti 1 órában világi énekekkel készülünk az iskolai ünnepekre, s egyéb nyilvános szereplésre. Az órák anyaga népdalokon kívül: Harmat: Üdvözlő dal... Kerényi: Elvetettem kenderkémét... Horusitzky: Elvesztettem páromat... Irtzing: a) Nincs szebb virág a rózsánál... b) Egy kicsiny madárka... Péter: Szülőimhez... Gyulai: Édesanyámhoz... Abt: Búcsu-dal... Mihályi: Ne féltsd a magyart... Palotás: A magyar nemzet... két- és háromszólamu művek. Kánonok. Kerényi: a) Ébred már a hajnal... b) Szélről lejeljettek... Dr. Dienes: Labdázó... Bartók: Hej sár elő... E művek mindegyikét lelkesedéssel tanulta a kar. A szólamok betanításánál a növendékek öntevékenységét is felhasználtuk, amennyiben szólamvezetőket bíz-

tunk meg, kik a saját szólamuk betanításában segédkeztek, a szaktanár irányítása mellett. Az énekórákon és ünnepeleken kívül minden összejövetelen felcsendül az ének, zengett a magyar dal.

f) Tanfolyamokat az iskolai év folyamán nem tartottunk.

g) A testnevelés keretében foglalkoztunk a légvédelmi gyakorlatokkal és ismertettük növendékeinkkel a gyalogos közlekedés rendjét. Az éveleji meleg napok alkalmasak voltak arra, hogy növendékeink a tornaórákat az intézet uszodájában töltsék, ahol a legtöbben meg is tanultak úszni. Télen korcsolyáztak tanítványaink és általában minden eszközt felhasználtunk, mellyel növendékeink testi fejlődését a legszakszerűbben biztosíthattuk. Az intézetnek sportköre nincs, miután a magas püspöki kar 1938. év október hó 4-én sportkörök megalakítása ügyében külön határozatot adott ki, mely szerint katolikus leányiskolákban a jövőben sem óhajtja sportkörök alakítását. Ezen kérdés egyébként is nehézségekből ütközik a helyi körülmények miatt. U. i. iskoláknak igen sok az utazó növendéke s a többiek is nagyobbára oly nagy távolságokból jönnek, hogy az utat naponta többször is megtenniök, szinte lehetetlenség.

h) Az állat és növényvédelem-re való nevelésre is nagy gondot fordítottunk. Többször vezettük növendékeinket a szabadba, hogy megszeretessük velük a természet szépségeit. A fák, virágok gondozásában leánykánk is segédkeztek. Ők gondoskodtak hasznos madárkáink téli élelmezéséről is, a szaktanár vezetése mellett. A madarak és fák napját május hó 22-én tartottuk, a Sziget-erdőben. Alkalmos ismertetések, énekek, versek kerültek előadásra. Beszédet Ágoston Ilona tanár intézett a növendékekhez.

i) Az osztályfőnöki órák felbecsülhetetlen nevelői értékét örömmel tapasztaltuk. Ilyeneket minden hét szombatjának utolsó óráján tartottunk.

j) Tanítványainkat takarékoságra szoktattuk, valamint igyekeztünk határozott parancsként lelkükbe vénsi, hogy nemzeti mivoltuknál fogva csak magyar árut vásárolhatnak.

k) Nagy gondot fordítottunk a magyar nyelv-tisztaságra; élénk megfigyelés tárgyává tettük növendékeink nyelvhasználatát; felhívtuk figyelmüket az idegenszerűségekre és ezekkel szembeállítottuk tősgyökeres magyar kifejezéseink szépségét. Nyelvörkődő tevékenységeinkben kiváló munkát végzett az önképzőkör.

l) Az iskola és a szülői ház közötti kapcsolatot igyekeztünk minél szorosabbra fűzni. Minden tanárnak hetenkint megállapított fogadó-órája volt. Az igazgató pedig — az ünneppapokat kivéve — naponként rendelkezésre állott a szülőknél. Szülői értekezletet háromszor tartottunk: december 4-én a növendékek bevonásával,

a gyermekhibákról volt szó. Február 8-án M. Cielešky Ágnéta igazgató, „Az osztályozás új módja” címen, február 24-én pedig M. Répássy Ernesztin tanítónőképző-intézeti igazgató, „Tekintélytisztelt” címen tartottak előadást. Örömmel állapítjuk meg, hogy néhány ritka esetet kivéve, mindenkor teljes megértést és támogatást találtunk a kedves szülők részéről, nevelő-oktató munkánkban. Kevesebb volt kedvező a helyzet akkor, amikor tanáraink szülői otthonukban látogattak meg gyermekeinket. Voltak szülők, kik az ilyen látogatásokat csupán arra használták fel, hogy gyermekeik jegyeit tegyék szövé, néha nagyon is kíméletlenül nyilvánítva véleményüket. Pedig e látogatásoknak célja a szülői ház és az iskola összekapcsolódása a tanulók nevelése érdekében. Természetesen, ahol a gyermek otthona az iskola szellemével ellenkező munkát folytat, észrevehető a növendék magaviseletén és szorgalmán egyaránt. Nem is mérhető fel a kár, melyet az otthon maga okoz a gyermek lelkében. Feljegyzéseink szomorú statisztikát mutatnak erről.

Fegyelmi tekintetben csupán egy ízben volt szükség szigorúbb elbánásra, amikor a tanulót kénytelenek voltunk eltanácsolni az intélezből.

Tanári testületünk tagjainak társadalmi működése főleg szociális tevékenységben merült ki. Iskolánk is bekapcsolódott a „Magyar a magyarért” elnevezésű akcióba. Buzgólkodtak a családvédelem terén, segítve, tanácsot adva a rászorulóknak. Az adventi és a nagyböjti kultúrestek rendezése körül is szeretestanárok segítettek, az iskolafenntartó Rend főnöknője pedig mindig készséggel bocsátotta rendelkezésre az intézet dísztermét, ahányszor vallásos, hazafias, vagy kultúrcéllal arra szükség volt.

8. Tanulmányi kirándulások. Kirándulásainkat mindenkor céltudatosan készítettük elő. Az elmúlt iskolai évben az I.—II. osztály többször tett kirándulást botanizálás céljából a Sziget-erdőbe. Április 26-án az I. osztály növendékei a határban lévő várromokat tekintették meg, — hogy magyar dolgozat keretében — beszámolhassanak a látottakról. Április hó 13-án a III.—IV. osztályosok a Wurm Jenő-féle ecetgyárat tekintették meg. A szíves kalauzolásért e helyen mondunk köszönetet. Október 4-én egynapos kirándulást rendeztünk, szintén a III.—IV. osztály tanulóival Kaposvárra. Összesen 103 gyermek kelt útra 5 kísérővel. Kirándulásunk tisztán tanulmányi jellegű volt. Utunk először az „Irgalmas Nővérek” zárdájába vezetett, ahol magyaros vendégszeretelben részesültünk. Délélti programunk volt a közbárányhid és a jéggyári hűtőház megtekintése. A látottakat vezetőnk értékes magyarázatokkal kísérte, úgy, hogy a műjég gyártása növendékeink előtt tökéletesen megértett, értékes tanulmány volt.

Majd ezután a közbárányhidon akadt sok látóivalónk. Itt szakszerű magyarázattal a közbárányhid főorvosa volt szíves kísérni a látóttakat. Mindnyájunkat meglepett az a modern berendezés, tökéletes tisztaság, ami ott volt. Ezután körsétát tettünk a baromfi-telepen is. Gazdag és értékes tapasztalatokkal siettünk vissza szállásunkra, hogy ebéd után folytassuk tanulmányainkat. Útközben betértünk a „hősök templomába.” Igen kedves vezetőnk akadt itt, Boldizsár Zoltán plébános Úr személyében, aki megismertetett bennünket a templom történetével. Kegyeletes áhitattal néztük a csodaszép oltárt, melyet — amint hallottuk — nagyrészt a kaposvári hős katonák márvány sír-emlékének maradványából csiszoltak. A templomot Kaposvár külvárosának szegény munkásnépe saját filléreiből építette föl. Áhitatos csendjével állandóan vonzza a környék lakóit. — Szállásunkra érve megpihentünk, majd pedig folytattuk utunkat a „Hangya” csirke-keltetőjébe. Érdekes és értékes tapasztalatokkal gazdagodva a „Somogy-megyei múzeum”-ba mentünk. A múzeum gazdag értékekben és látóivalókban. Úgy régészeti, mint néprajzi szempontból gazdag tapasztalatokat gyűjtöttünk. Majd hálás köszönetet mondva Gönczi Ferenc volt tanlelügelő, múzeum-igazgató úrnak, programunk utolsó pontjához értünk. — A moziban fönntartott helyek várták növendékeinket, ahol „Robin Hood” c. film volt soron. A filmnek úgy történelmi, mint nevelői értéke mély nyomot hagyott növendékeink lelkében.

Tanulmányokban gazdagodva, lelkileg fellrissülve, jó kedvvel mondunk búcsút kedves Vezetőinknek, s a kedves zárdának. E helyen mondunk köszönetet mindazoknak, kik önzetlen fáradozással kirándulásunkat minél sikeresebbé tenni igyekeztek.

Herceg Esterházy Pál Úr Ó Főméltóságának magas engedélyével intézetünk polgári iskolájának IV. o. tanuló, 49-en — négy tanár vezetésével — ápr. 25-én, egynapos tanulmányi kirándulás keretében megtekintették az Esterházy Hercegi Hitbizomány túskei Intézőségének területét. A túskei Intézőség egy része Tolna, egy része pedig Baranya megyéhez tartozik és három község: Dombóvár, Ujdombóvár, és Csikóstöttös határában terül el. Területe 3500 kat. hold, ebből 2700 hold szántó, 100 hold halastó, 70 hold erdő, a többi rét és legelő. Az Intézőséghez 9 major tartozik. Szántóföldjein buza-, rozs-, árpa-, zab-, tengeri- és burgonyatermelés folyik, de bőven termel ipari növényeket is: répát, kendert, lent. Ezenkívül, mint az Esterházyi Növénynevelési Üzem fióktelepe, buza, kender és tak. répa neveléssel is foglalkozik. A helybeli konzervgyár részére nagy területen paradicsomot is termel. Az állattenyésztésnek csaknem minden ága képviselve van

itt és pedig nagyban. Van nagy tehenészet, sertésenyésztése, juhászata, sertéshizlaldája, haltenyésztése, ménese és méhészete. Ipari feldolgozó üzemei: a lenfeldolgozó üzem és juhsajtüzem. Az intézőség egész területét, — a fuvarozás megkönnyítésére — lovasut hálózza be. Konvenciócs cselédlétszáma: 140 fő, 530 családdal. A cselédség nagyon szép, tiszta, barátságos különlakásokban lakik. Az iskolát az uradalom tartja fenn. Alkalmaz 160 fő hathónapos zalai idegen munkást is és 150 fő újdombóvári és döbröközi aratót, ezenkívül naponta még átlagosan 100 fő napszámot.

Fentiekben ismertette velünk a túskei intézőséget megérkező-sünkör az intézőség vezetője: vitéz Gyórváry Ernő hgi. g. tisztartó úr, aki segédtisztjével: Réman Ferenc hgi. g. ellenőr úrral igen kedvesen fogadott és kalauzolt bennünket. Hogy felragyogott növendékeink arca, amikor meglátták a lórék elé fogott virágdiszes, fellombozott lovakat, amint ott vártak bennünket a reggeli napsütésben. Ez a kedves, figyelmes fogadtatás csak fokozta kirándulóinknak amúgy is derűs jó kedvét, vídám hangulatát.

Várakozásteljes örömmel néztünk a tömérdek látnivaló elébe. Először a sertéshizlaldát tekintettük meg. A sertéshizlalda az újdombóvári állomás közvetlen közelében fekszik, cca. 5. k. hold területen és a vasútállomással iparvágány kapcsolja össze, úgy, hogy a hizott sertések közvetlen a hizlaldából rakhatók a vasuti kocsikba, elszállításuk alkalmával. A sertéshizlalda igen szép, modern épületekből áll. Tizenkét tágas akolra van beosztva, amelyeknek mindegyikében 90 db. hizásra beállított sertés fér el. A hizlalda teljesen meg volt töltve hizó sertésekkel, amelyek közül néhány farka már szállításra készen állt. Minthogy a hizlalda belterületen fekszik, a higiénia minden köveleményének eleget tesz, úgy, hogy a hizlaldában kellemetlen szagot alig lehet érezni. Minden akol külön fürdővel van ellátva, azonkívül az egész hizlalda zárt beton, lefolyó csatornával, amelyik azután egy u. n. derítőben végződik azért, hogy a hizlaldából eltávozó szennyvízből részben a közegészségügy érdekében, részben trágyanyerés szempontjából a trágyát felfoghassák és utána csak a tiszta víz folyhassék el a hizlaldából. A hizlaldát vízzel egy 200 m. mély ártézi kút látja el, amelyeknek vize annyira meleg, hogy téli időben, — mivel nem fagy meg — igen megkönnyíti a sertések takarmányának bekeverését. A sertéseket a legokoszerűbb takarmányozás szabályainak betartása mellett hizlalják. Súlygyarapodásuk megállapítása végett minden hó elsején mázsálják őket, következő havi takarmányozásukat ezen súlygyarapodás figyelembevételével állapítják meg. A mázsálás megkönnyítésére külön mázsaház és ebbe beépített mérleg áll rendelkezésre, ahova igen ötletes folyosók, úgy-

szólva n maguktól sétálnak be a sertések. A sertések takarmányozásához évente cca. 120 vagon abraktakarmány szükséges. A hizlaldából évente cca. 2000 db. hizott sertésállítanak el, nagyobb részét külföldi exportra. A hizlalda 1934. évben épült és jelenleg Magyarország egyik legmodernebb hizlaldája.

A sertéshizlalda megtekintése után növendékeink lovasuti kocsikon (lórékon) a központi nagymagtár és a lenfeldolgozó üzem megtekintésére indultak. Vidám nótázás mellett gyönyörködtek az uradalom szépségeiben, a köröskörül elterülő zöldelő vetésekben. Így érkezünk meg a központi nagymagtár szép háromemeletes épületéhez, amelyben cca. 4000 métermázsza 83—84 kg.-os hl. súlyú búzát tárolnak. Ezenkívül még nagymennyiségű lenmagot, olajpogácsadarát, szárított répaszeletet, cukorborsót, szójababot stb. Itt a növendékek — szakszerű magyarázat mellett — megtekintették az intézőség magtisztító gépeit, melyek mind villanyerőre vannak berendezve. Van itt a vetőmagvak tisztítására egy nagy Röber-rosta, kisebb Kalmár-rosták és egy nemrég érkezett u. n. Flammig-rosta. Ez utóbbi egy különleges lenmagtisztító gép, amelyikből eddig Magyarországon csak két db. van. Ugyanítt láttuk az intézőség u. n. medikágó darálóját, amelyen az állatok takarmányozásához szükséges abraktakarmányok darálását végzik.

A lenfeldolgozó üzemet a legteljesebb munkában tekintettük meg. Láttuk a rostlent, a szántófoldról bekerült formájában, legubozás után, majd áztatott állapotban, azután törve, majd — a tiloló gépek tilolása után — mint I. és II. tilolt lent és kócot. Utána meglekintettük az osztályozást és a préselést. A lenüzem teljes modern berendezése: két törő, egy kócrázó, 28 vitorlagép és egy prés. Az egész üzem villanyerőre van berendezve. Átlagosan negyven munkást és munkásnőt foglalkoztat.

A lenfeldolgozó üzem megtekintése után a közvetlen közelben letelező 300 db. anyakocból, 16 db. tenyészkocból és 3000 db. süldőből álló sertésenyésztést tekintettük meg. Ennyi sertést együtt növendékeink talán még sohasem láttak. Ezután leánykaink a paradicsompalánták szabadföldi hideg ágyásokba való kiültetését nézték végig nagy érdeklődéssel. Szakszerű magyarázat mellett láttuk a cca. 80.000 db. paradicsompalánta kiültetését. Majd a 200 törzsből álló nemesített búzatelepet tekintettük meg, utána pedig lovasuti kocsikon Kiskonda-majorba indultunk a juhászat, méhészet és tejgazdaság megtekintésére. Útközben szakszerű magyarázatok mellett megnéztük az egyes növényfajtaikat, majd a lennek, ennek a nagyon fontos ipari növénynek termelését és teljes feldolgozását. Kiskonda majorban van a 100 családra berendezett és jelenleg 50 családból álló szépen be-

rendezett méhészet, amely egy szép domboldalon fekszik, akácák között. Innen a juhászathoz mentünk. A juhászat hazai fésűs irányzatú. A 700 db.-ból álló anyajuhokat ellés után fejik és később nyírják. Az anyának kívül 100 db. toklyóból, 100 db. anyabarányból és 370 db. hizóbarányból áll a tenyészet. Ezenkívül van 30 db. tenyészkoca. Igen kedves látványt nyújtott a szép istállóban 50-es csoportokban elhelyezett és lucernát majszolgató, cca. 500 db. bárányka. És a kép juttatta eszükbe gyerekeinknek, hogy bizony az ebédről egészen megfeledkeztünk a tömérdek látnivaló és a látnivalókat kísérő tanulságos és élvezetes magyarázat közben.

Kedves meglepetés ért bennünket Kiskondán. Vendéglátóink a szabadban terített asztalokkal várták növendékeinket és a kísérő tanárokat. Jó étvágygal láttunk hozzá a hazuról hozott csomagoknak, és növendékeink örömmujongással fogadták a jégbehűtött finom tejet, a friss kenyeret, vajat és a túrót, amivel a tisztartó úrék magyaros vendégszeretete lepelt meg bennünket. Ebéd után megpihentünk a kedves tisztásokon, a buján zöldelő fűben. Most következett kirándulásunknak az a része, amelyik talán legizgalmasabbnak, legérdekesebbnek ígérkezett. A tógazdasághoz mentünk. Óriási dobóhalókkal fogott a halászmester, minden dobásnál tele hálóval, nagyszámu pontyot, süllőt és igen-igen nagy harcsákat, növendékeink lelkesedése közepette. Ezeket a halakat természetesen megtekintés után azonnal vízbe kellett eresztetni. A tógazdaság 100 hold területű és négy tóból áll. A tenyésztett halakat ugyanúgy számbaveszik, mint akár a hizlalda sertéseket. Pontosan megszámlolva és mérlegelve helyezik ki a tavakba, ahol állandóan etetik őket és súlyukat próbáhalászatok útján ellenőrzik. Tehát a tógazdaság vezetése is egészen modern.

Kiskonda-majorból, ismét lóvasuti kocsikon, Birka-majorba mentünk és itt megnéztük az intézőség 200 db.-ból álló tehenészetét, éppen a fejési idő alatt. A szép istállóban elhelyezett nagyon tisztá és igen jó kondíciójú tehenek csodálatba ejtették növendékeinket. A tehenesek szép fehér kötényben és fehér sapkában végezték a fejést. A tejet az intézőség Budapestre szállítja, az Országos Magyar Tejszövetkezeti Központnak. Itt van az intézőségnek egy szép, modern Alfa Separator gyártmányú Are. ammóniás tejhűtő berendezése és egy 2000 l. tej befogadására alkalmas tartálya, amely utóbbi parafa szigetelésű, így a tej benne a behelyezett hőfokon tartható. Az esetleges járványok megakadályozására a tehenészetnek külön ellető istállója, majd a kis, választott borjúk elhelyezésére is külön istállója van. Ez utóbbit éppen lakói miatt, ovodának hívják. A tejházban bemutatták növendékeinknek a juhgomolya készítését, a vajköpülést és a vajcsomagolást.

Sajnos, időközben ránk esteledett s bücsüznünk kellett kedves vendéglátóinktól és a gyönyörű uradalomtól. Egyik kis növendékünk mindannyiunk nevében hálás köszönetet mondott vitéz Gyövráry Ernő hg. g. tisztartó úrnak és Réman Ferenc hg. g. ellenőr úrnak a kedves, szeretetteljes vendéglátásért, a szíves kalauzolásért, a rengeteg érdekes és élvezetes magyarázatért, amit a látottakhoz fűztek. Igazán sok-sok értékes tapasztalattal gazdagodva jöttünk vissza erről a tanulmányi kirándulásról.

E felejtethetetlenül szép és gazdag napért elsősorban hálás köszönetünket kell kifejeznünk főmeltóságú Herceg Esterházy Pál Úr Ó Főmeltóságának, amiért a gyönyörű túszei intézőség megtekintését engedélyezni kegyes volt.

Ugyancsak e helyen mondunk köszönetet még egyszer vitéz Gyövráry Ernő hg. g. tisztartó úrnak és Réman Ferenc hg. g. ellenőr úrnak, akik egész napjukat nekünk szentelve, fáradhatatlannak voltak az értékes, tanulságos felvilágosítások, magyarázatok megadásában, és gyönyörű bizonyágtételét szolgáltatták igaz magyar vendégszeretetüknek.

Nagyszabású és kitünően sikerült kirándulónak vettek részt növendékeink május 26-tól 30-ig bezárólag. Sajnos, a tervezet szerinti kirándulás utolsó napjától (máj. 31.) el kellett tekintenünk, a hirtelen beállott esőzések miatt.

Kiránduló csoportunk, a kísérőkkel együtt 63 tagból állott. Verőfényes, gyönyörű időben indultunk fővárosunk felé máj. 26-án délután. A tanulmányút tervezetét már napokkal előbb kiadtuk növendékeinknek. (Hálás köszönettel emlékezünk itt Moosz Alajos Úr nyomdatalajdonosról, ki a tervezetet díjtalanul nyomatta ki mintegy 100 példányban.) A felejtethetetlen út minden részletéről lehetetlen volna külön-külön beszámolnunk, azért álljon itt annak nyomtatásban is megjelent programja.

A dombóvári Sz. Orsolya rendi polgári leányiskola növendékeinek tanulmányi kirándulása május 26-tól május 31-ig.

Május 26-án: Indulás Ujdombóváról 15.30 órakor, Budapest felé. Erkezés Budapestre 20 óra 59 perckor. Szállás Budán az áldás-utcai diákszállóban.

Május 27-én: 7 órakor szentmise a Mátyas-templomban. Utána a Bécsikapu, Halászbástya, Királyi Vár, Magy. Kir. Kuria, Országháza megtekintése, Ebéd a szálláson. Délután: kőrséta a Margitszigeten, romok megtekintése. Vacsora a diákszállóban.

Május 28-án: Erzsébet-hídi gyógyforrások, Sziklaleplom, Magyar Nemzeti Múzeum és a Mezőgazdasági Múzeum megtekintése.

Ebéd a városligeti tejszarnok étkezőjében.

Délután: Feszti körkép megtekintése, majd szórakozás az állatkertben és az Angolparkban. Vacsora a tejszarnok étkezőjében.

Budapesten kalauzunk: Buda Olga tanítónő és Orosz Imre Úr, a Magy. Kir. Kuria könyvtárigazgatója.

Május 29-én: Reggeli a szálláson. 8.00 órakor a Nyugati pályaudvarról indulás Esztergomba. Érkezés: 9.33 órakor. Szállás a zárdában. Dél előtt a Bazilika, kincstár, a várbeli középkori építkezések kiásott és restaurált részeinek megtekintése. — Ebéd. — Délután primási palota, kat. múzeum megtekintése, 17.00 órakor indulás hajóval Budapest felé.

Esztergomban vezetők Orosz Imre, a Magy. Kir. Kuria könyvtárigazgatója.

Érkezés Budapestre 20.30 órakor, itt átszállás a Mohács felé induló „Deák Ferenc” gőzösre. Hálás és reggeli a hajón.

Május 30-án: 8.30 órakor érkezés Mohácsra. A hősi emlékműnél hazafias ünnepély. Autóbusszal tovább Siklóra, a vár megtekintése, majd Máriagyűdre. Hódolat a Szűzanya előtt. Itt ebéd. Ebéd után Harkány-fürdő megtekintése, 7 óra tájban indulás autóbusszal Pécsre. Megszállás a diákszállóban.

Május 31-én: Szentmise a pálosok templomában. Majd a Stefánia, a Népművészeti múzeum, Lítke pezsgőgyár, Pannónia sörgyár, török minarett s a most ujjáépülő dzsámi megtekintése. Ebéd a diákszállóban. Délután a Székesegyház sirkamráinak és a katedrálisnak megtekintése után autóbusszal föl a Kecserekre, ott uszonna, majd 17.44 órakor indulás vonattal Dombóvár felé. Érkezés: 20.30 órakor. Vezetők Petrovich Ede hittanár Úr.

Részvételi díj 35— P, vasutasoknak 27— P.

Leánykaink fegyelmезetten és nagy figyelemmel, érdeklődéssel vettek részt mindenben. Elragadtatással értelmelték a királyi vár szépségeit, az Erzsébet királyné múzeum értékes és fájdalmas emlékeit; egész közelről megtekintették első szent királyunk áldott jobbát. Boldogan ülték végig a parlament bárnyiszékeit, megcsodálták az óriási kupolacsarnokot, mindenütt szinte fáradhatatlanul hallgatták jóságos kalauzunk: Orosz Imre Úr, kis növendékeink kedves „Imre-bácsi”-nak gyönyörű, érdekes magyarázatait, melyeknek minden szava érdemes volna a megörökítésre. Mégis csak kettőre kívánunk részletesebben kitérni, nevezetesen „Imre-bácsi” magyarázatára az Ereklyés Országzászlónál, valamint arra a felejthetetlen beszédre, melyet a Hősök Emlékkövénel intézett leánykainkhoz.

a) Az Ereklyés Országzászlónál. — Szemben az elszakított területek szobraival áll ez a magyar ízlésben alkotott szöszék. Rendelése az, hogy a félárbócra húzott lobogó állandóan hirdesse gyászunkat, tartsa ébren a feltámadás gondolatát, de egyúttal emlékeztessen az elszakított területekre, elszakított véreinkre is. Amióta áll, azóta a magyar irredenta-mozgalom középpontja lett. Társadalmi egyesületek, cserkészek, levették díszőrsége vonul fel eleje minden ünnepnapon és minden jólnevelt férfi minden alkalommal levett kalappal halad el előtte. Illik, hogy megismerje mindenki.

Az Ereklyés Országzászló homlokzatát középpütt a nagy magyar címer, oldalt Urmánczy Nándor jelmondata a Kárpátok országáról, azután az Árpádok, Anjouk cimere, meg a Corvin-címer díszíti. A jelmondat ez: „A mi országunk a Kárpátok országa. 896-ban alapította Árpád fejedelem, fennmarad a világ végezetéig.” A másik oldalon nagy uralkodóházaink címereinek magyarazatával ez a felirat: „Jövő nagyságunk alapját multunk nagyjai rakták le.”

A szöszék fölött magyaros díszítményből emelkedik ki a 20 m. magas zászlórúd, melynek csúcán jelképes esküre emelt kéz van. Ezt a kezet Horthy Miklós kormányzó keze után mintázták meg. Ez az 1 m. méretű kéz azt jelképezi, hogy Magyarország népe sohasem mond le az 1000 éves földről. A zászlórúdon állandóan félárbócra vont nemzeti lobogó leng, hirdelve a Trianon elleni tiltakozást és Nagy-Magyarországhoz való ragaszkodásunkat. (Eddig még csak egyetlen egyszer röppent fel a zászló az árbóc csúcására, mindössze egy napra, a Felvidék és Kárpátalja visszatérésének örömére.) A zászlórúd tövében elől kibontott szárnyú, repülésre kész bronz turulmadár, mögötte hátul egy sisakos és buzogányos gyermek jelképes alakja látható. (Rohamsisak és buzogány, azaz előretörő harcos szellem nélkül Trianont meg nem dönthetjük, hogy ezt elérhessük, még a gyermeknek is katonának kell lennie.) A turul alatt két márványtábla. Márványba kívánkozó szavak díszenek rajta. Szavak, melyek a magunkra hagyatottság szomorú idejében reményt, vigasztalást és biztatást nyújtottak nekünk. Baloldalt a mi lordunk lapjának, a Daily Mailnak 1927. VI. 21-i szavai, melyekkel a trianoni békeszerződés igazságtalanságait a világ lelkiismerete elé tárja. „Magyarországnak helye a nap alatt.” Jobb oldalt Mussolininak kijelentése a római szenátus 1927. június 5-i ülésén: „A békeszerződések nem örökkévalók.”

A haraszti mészkőből készült építmény talapzatában van az erekyeföld tartója. Magában foglalja Csonka-Magyarország összes községeinek, Nagy-Magyarország összes törvényhatóságainak földjét, valamint a nevezetesebb történelmi helyek: Mohi-pusztá, Csele

paták, 48-as honvéd csataterék földjét, Kossuth, Petőfi szülőházának talajából küldött földet, végül a világháború hősi halottainak Galiciában s a Doberdón levő temetőiből küldött földet. Valóban szent emlékek gyűjtőhelye ez az ereklyetartó!

A talapzat hátsó oldalán a magyar Hiszekegy.

Az országzászló felállítására Urmánczy Nándor gondolata volt. Az 1925-ben a Pesti Hírlap útján elvetett kis mustármag országos mozgalommal fává terebélyesedett: három évre rá, 1928-ban felállíthatták ezt az első Országzászlót, s a rákövetkező 10 esztendő leforgása alatt több mint 1000 mását, szerte az országban.

Ugyancsak Urmánczy Nándor, illetve a vezetése alatt álló Honvédelmi Párt volt az, mely 1926-ban nagyszabású mozgalmat indított azért, hogy ez a felállítandó emlékmű az ország földjén álljon és ezért minden községből egy marék földet, minden történelmi nevezetességű helyről egy rögöt szerezzenek be, amit az emlékműbe fognak beépíteni.

A leleplezést 1928. aug. 20-án, Szent István napján tartották meg. Az egész ország képviselte magát ezen az ünnepélyen, melyen az amerikai magyarok is hatalmas küldöttséggel vettek részt. Az országos ünnep legmeghatóbb jelenete az volt, mikor a Himnusz játékszája közben Pest vármegye díszruhás hajdúi az ország minden részéről összehordott földdel telt zsákokat egymás után eresztették le a talapzatba épített Ereklyetartóba, végül ráhelyezték a zárókövet, melynek felírata így hangzik:

„Tudd meg, óh magyar, hogy e helyen Nagy-Magyarország vérel, könnyel és verejtékkal megszentelt földjén állasz!”

Azután felröppent az árbóc félig, az a 8 méteres zászló, melyen rajta van a Szent Korona egész országának címere, annak kifejezésére, hogy a mi országunk nem trianoni csonk, hanem Nagy-Magyarország.

Urmánczy szívbemarkoló avatóbeszéde végén a tömeg vele együtt esküdött:

„Mindaddig nem lesz nyugvás, míg Szent István földjét vissza nem szereztük, amíg ez a zászló fel nem röpül az árbóc csúcsáig! Isten minket úgy segítse!”

Tisztelegjünk mi is eleink és világháborús hőseink vérel, könnyel és verejtékkal megszentelt földjének!

Leánykáink meghatottan, tisztelegve vonultak el az Ereklyés Országzászló előtt.

b) A Hősök Emlékkövénel. — Miután Imre-bácsi gyönyörű ismeretűt adott, a talapzat négy sarkára — díszörségül — egy-egy leánykát állított, s a csapathoz a következő beszédet intézte:

Kedves Leányok!

Ha nem is mondanám, első pillanatra látnátok, hogy az Ezredéves Emlékmű áll előttünk, mely a honalapító Árpád emlékéit és nemzet ezeréves múltját örökíti meg.

A félköralakú oszlopcsarnok mint valami hatalmas diadalkapu áll arccal a város felé. Középpontján emelkedik a főcsoport talapzata s innen szökik fel 36 méternyire egy sudár oszlop, amelyen Gábor arkangyal kétszeres életnagyságú szobra áll, kezében a szent koronával s az apostoli kettős keresztel. Az oszlop körül Árpád fejedelem és a hat vezér lovas alakja. Az oszlopok közt 14 kiálászóoszlop, mindegyik alatt egy-egy dombormű, a magyar történelem egyes jelenetei. Az oszlopcsarnok felső részén jelképes szobor-csoportozatok: a Háború vágató harciszekere, a Béke nyugodtan léptető kocsjaja; a Munka és Jólét kettős csoportja, a Tudás és Dicsőség szoborpája. Együttvéve: 1000 esztendő, — tíz magyar évszázad minden dicsősége és szenvedése.

De mi nem is annyira a múltért jöttünk, mint inkább a jelenért. A jelen pedig ez a sírkő itt: a hősi halált halt magyar katonák síremléke.

A Hősök Emlékköve előtt szenteljük néhány komoly percet a magyar katonának...

* * *

Ez a síremlék 661.000 elesett magyar hős emlékéit örökíti meg!

Amíg a haza sorsa az ő kezükben volt, amíg a halál ezer fajtája ki nem tütötte kezükből a fegyvert, — az ifthon maradtak nyugodtak lehettek. A hazát ők végig megvédték, ellenség lába a haza földjét büntetlenül nem érinthette. A hazát nem ők vesztették el, akik érte életet áldoztak, — hanem azok az otthonmaradtak, akik érte csak élni akartak.

Ez a kőlap az ezeréves nemzeti szent faldalmat jelenti. És mégis ebben a gyászban mennyi felemelő dicsőség van! A dicsőség független a sikertől. A világháború magyar hősei ugyanazzal a vitézséggel, elszántsággal és önfeláldozással küzdöttek a hazáért, mint hősi elődeink; nekik is Lehel vezér kúrja fújta a riadót, bennük is Álmosnak, Árpádnak lelke lobogott. És dicsők ők, mert véruik hullatásával megtartották nekünk ezt a darab csonka földet, ahol a tagadás megvethette lábát.

Ez az emlékmű nem engedi, hogy főnkremenyen az az ország, melyet ők haladó testükkal fedtek! Ez a kő nem engedi, hogy Magyarország ereje, dicsősége és egysége már a múlté legyen! Ez a kő nem engedi, hogy Szent István birodalma erőfellenül, dicséltelenül, meghasonlottan hulljék szét!

* * *

Nézzétek meg jól ezt a síremléket, mert ennél egyszerűbbet, s mégis kifejezőbbet, méltóságosabbat nem találtak a világon. Ez a hat és fél méter

hosszú, három méter széles, egy méternél magasabb emlékkő monolith, vagyis egyetlen darab, illesztés nélküli mészkő-tömb. Sírfedőlapot mintáz. A sírfedőlap homlokfalán két évszám: „1914—1918.” Hátsó lapján ez a felirat: „Az ezeréves határokért.” A fedőlap tetőjén kard fekszik: a kard markolata keresztet formáz és másolata annak az Árpád-kori keresztnek, mely I. Endre királyunk síremlékét díszíti a fihányi kriptatemplomban.

Más népek Pantheonba temetik hőseiket. Mi nem tudnánk olyan nagy Pantheon építeni, hogy minden hősünk beférjen. Hiszen egész Magyarország hősi temető, óriási, roppant Pantheon. Mi akárhová koszorút helyezhetünk az Alföld homokján, hegyeink tetőjén, várossterken, a határokon és küszöbökön...

Nálunk mindenütt hősök pihennek. Azok, kik életüket adták minden esztendőért és minden magyarért...

A régi világ háborúiban csak a győzők kaptak szobrot; de a világ-háború után a névtelen hősnek emeltek emléket. Annak, aki mindent odaadott...

Franciaországban 1919-ben bizottság ment ki azokra a csataterekre, ahol a franciák küzdöttek és minden hadszíntérről hazahoztak a főmegsírokból egy ismeretlen, halott katonát.

Párizsban összekeverték az ismeretlen katonákat és kiválasztottak egyet, akiről így most már azt sem tudták, hogy hol esett el; ő lett Franciaország névtelen hőse.

És ma sem tudja senki, hogy ki nyugszik ott. Talán egyiké volt, talán másiké, és mindenki hitte, hogy az övé. És egész Franciaország tudja, hogy az övé.

Olaszországban a Karsztokban, Redipugliában van a hősök szikla-temetője. A világ legnagyobb, legszebben díszített hősi temetője. Sok tízezer halott fekszik ott kövek és fegyverek alatt, hirdetve, hogy amelyik nép megbecsüli hőseit, és nem fél a haláltól, az örökké él.

A franciák egyetlen névtelen hős fejére tettek minden babért. Az olaszok minden hősnek sziklát állítottak és a halott hadsereg főmegvonása az olasz hősi kultusz lényege.

* * *

A mi hősi kultuszunk más. Különleges. Magyar. Középpontja itt van Árpád vezér lábánál.

A honszerző áll azokkal szemben, akik védték azt, amit ő szerzett.

De András király keresztje alatt nem nyugszik senki,

Csak jelképes sír. Kő és gondolat.

A kő igen-igen nehéz: 500 métermázsás. Olyan súllyal nehezedik a földre, mint amilyenel a bánat nehezedik a lelkünkre, mikor a 661.000 hősi halottunk jut az eszünkbe.

És milyen gondolatokra készítet ez a kő?

Nézzétek csak meg a 7 vezér csoportját, azután mögöttük a félkörben sorakozó királyok sorozatát, — s a gondolat magától adódik:

Az országokat a hősök teremtik, a hősök, nagy emberek tartják fenn, — de a hősi halottak viszik át az örökkévalóságba!

Ők adják a hitet és ők adják az erőt!

Ők az a kőből faragott fundamentuma az új Magyarországnak, mely annál nagyobb, annál hatalmasabb, annál hosszabb életű lesz, mentől több százezer élő fiának páratlan és hősi erényén épül fel.

Éppen ezért ide kell jönnie minden magyarnak. Nemcsak azoknak, kik a fronton jártak és nemcsak azoknak, akik a frontokon járnak fognak.

Legyen ez a hely zarándokhely, a nemzet zarándokhelye, hol léleekben minden magyarból katonának lesz.

Legyen ez a hely eredő forrása új hitnek, új erőnek, új katonaszellemnek és új katonasországnak.

És tanítson ez a hely. Tanítson öregeket, fiatalokat, jövődő katonákat és jövődő anyákat, tanítson végtelen nemzedékeket. Mert ez a hazaszeretet megdicsőítését jelentő szent hely jobban tanít, mint minden tanár és minden nevelő. Ez többet tanít, mint minden zengő szó és szárnyaló beszéd.

Aki egyszer látta, sohasem felejtse el. És ne felejtse el azt a csodát, hogy ilyen óriási vérvesztéség után is még vagyunk és még élünk. És ne felejtse el azt, hogy ez a csodát folytatnunk kell.

Mi pedig folytatni is fogjuk, mert mielőttünk hősi halottak járnak és nem vezethetnek máshová, mint a megérdemelt dicsőségbe és halhatatlanságba!

* * *

Ők pedig aludjanak csendben és fényben. Napsugárban, csillagszikkázásban, fáklalobogásban. És csendben. Ember némaságában, mert méltatlan a hang és szükkék a szavak és nem érnek fel oda, ahol ők járnak. Ott csak fénylő szemek és néma könnyek juthatnak fel.

Aludjanak csendben és fényben. Isten fényében, magyarok csendjében, örök békecsöngésben!

* * *

Most pedig énekeljük el a Magyar Hízekegyet, s utána cserkész-fisztelgéssel fiszteljük meg 661.000 hősi halottunkat!

Kirándulásunk ilyen vezetés mellett, a gyermekek jóságos barátja: „Imre-bácsi” gyönyörű magyarázataiól kísérve, meleg szeretetének gyöngéd gondoskodásával át-meg átszöve, egy kis földi mesevilág, melynek emlékét kisleánykánk késő öregségükig boldogan őrzik. Mi, pedagógusok hálásan köszönjük Orosz Imre igazgató úrnak fáradhatatlan munkáját, mellyel előtünk is feltárta nagy szellemének kincseit, s ezzel élménnyé tette számunkra is a kirándulás felejthetetlen óráit. Isten áldása kísérfje minden lépését!

Hálás emlékezőnk mindazokról, kik kirándulásunk sikerén annyi önzetlenséggel és szeretettel fáradoztak. Külön is fölemlítjük Buda Olga tanítóno úrhölgyet, az esztergomi igralmas nővérek Rendházának nagyonisztelendő Főnöknőjét és kedves Nővéreit, kikre mindenkor különös hálával gondolunk.

Esztergomtól Mohácsig hajón tettük meg az utat, ami kis növényeink számára különleges élvezetet jelentett. A mohácsi emlékműnél kedves, hazafias ünnepélyt óhajoltunk tartani, sajnos, a hirtelen keletkezett zápor következtében nem juthattunk befejezéséig. Mohácsról autóbuzson Siklóstra, onnét Máriagyűdre mentünk, hol csapatunk kifejezte hódolatát a Szűzanya előtt. Még az ebédet Gyűdön fogyasztottuk el; még határozatunk kellett volna éjszakai szállásunkra nézve, miután a pécsi diákszállót közben katonaság foglalta el. Máriagyűd igen kedves hellyel kínált, a szünni nem akaró esk azonban arra indított, hogy kirándulásunk utolsó napjáról lemondjunk. Elbúcsúztunk tehát a kedves Szűzanyától, autóbuzson átmentünk Harkányba, hogy legalább futólag megtekinthessük a fürdőt. Innét Pécs felé vettük utunkat s az esti vonattal már hazafelé robotunk. Megnyugtatótt a gondolat, hogy a pécsi kirándulást egy szép őszi napon ejljük meg. Köszönetet mondunk főtisztelendő Petrovich Ede Úr, intézetünk egykori hittanárának önzetlen fáradozásáért, mellyel a pécsi kirándulást előkészíteni szíves volt. Köszönetet mondunk Martinovics Ernőné Óméltóságának, a pécsi Stefánia Szövetség elnöknőjének, ki engedélyezni szíveskedett, hogy a Stefániát is megtekinthessük. Bár ez most nem sikerült, hisszük, hogy a szíves engedéllyel az ősszel élhetünk.

Mialatt a kirándulás napjait éltük, azalatt itthon az iskolában zavartalanul folyt a tanítás. Honnmaradt leánykánk részére május 28-án a Nyerges-erdőben botanizálással egybekötött majálisat tartottunk.

9. **Ifjúsági egyesületek.** Polgári iskolánkban két ifjúsági egyesület működik: a Szivgárda és a Petőli önképzőkör.

a) A Szivgárda. Vezetője: Sr. Király Gabriella. A kör célja: a hitélet mélyítése és a szociális érzék fejlesztése. Gárdistánk buzgó

tevékenységet fejtettek ki munkakörükben. Osztályonként alkottak csoportokat. Minden csoport élén egy-egy vezető állott. I. oszt.-ban Tóth É., II. oszt.-ban Hegedűs I., III. oszt.-ban Molnár M. — Gyülekeket — a hideg téli hónapok kivételével — kéthetenként tartottunk. A hetiparancsot az egyes vezetők adták ki. Az elért eredményről a gyűléseken számoltak be. Gyűléseinket nagyon kedvessé, hangulatosá tették a gazdag műsorok: vallásos énekek, szavaltatok, felolvasások, beszédek, játékok stb. — Kiváló működési köre a Szivgárdának az apostolkodás, a missziók ügyeinek felkarolása. A kis Gárdisták nem csupán saját lelkükkel törődtek, hanem az elhagyott pogányokra is gondoltak, kik messze tőlünk, a legnagyobb lelki-szegénységben élnek. Boldog örömmel rakosgatták össze filléreiket és az összegből 10 kis pogány lelket vásároltak meg a keresztiség szentsége által, az örökélet számára. Nagy buzgalommal gyűjtöttek sztanioit, bélyegeket, szárított narancshéjat, rózsaszirmokat, öntübsokat stb., hogy így is segítségére lehessenek a messze idegenben apostolkodó missziós Pátereknek.

Kedves olvasmányuk volt a Szív Újság és a Katolikus Missió c. folyóirat. Ezeknek terjesztésében fáradhatatlanul buzgólkodtak.

Karácsonykor megható buzgalommal gyűjtöttek ruha- és élelem-féléket. Egy 30 és egy 24 kg-os csomagot küldtünk Nagybereznára, a szegény ruszín-nép megsegítésére. Hálás szívük szeretetét két gyönyörű kárpáti fenyővel küldték el, amit iskolafolyosónkon állítottunk fel, s melyet meghatott lélekkel álltak körül nagyok s kicsik egyaránt.

Már korábban a Tisza forrásvidékénél lakó szegény ruszín lakosság részére 2 láda ruhaneműt és élelmiszert küldöttünk, összesen 120 kg. súlyban. A köszönő-levél rövidesen megérkezett, bár tört magyarsággal írva, de töretlen, magyarosan érző szivekről téve tanuságot.

Ugyancsak könyveket küldtünk Lapa-pusztára és ruhaneműt Károlyfalvára. Nagyon szépen elláttuk ruhaneművel elemi iskolánk szegényeit is.

Buzgóságukban gondoltak az egész emberiségre, mikor imáikat jócselekedeteiket a lelki kincstár javára gyűjtögették, s felajánlották azon szent szándékkal, hogy általa áldást esdjenek az ég Urától, a föld minden lakójára.

A Szivgárda egyébként ugyanazt a munkát végzi, mint az Ifjúsági Vöröskereszt-Egyesület. Rávezeti tagjait mások bajának, küzdelmeinek meglátására; megtanítja őket az áldozatos szeretetre. Tagjai az I—II—III. osztály r. k. tanulóiból tevődnek össze.

Kiváló, buzgó munkálkodásukért dicséretet érdemelnek: I. osztóból: Tóth É., Ercsei M., Kunyócky M., Kubó M., Hayden M., Sipos I., Csukly S., Kaposi K., Csabai M. II. oszt.-ban Hegedűs I., Gyórvári E., Kalocsa M., Bódog E., Turóczy I., Komáromi M., Lovász I., Szűcs K. III. oszt.-ban Molnár M., Nagy E., Szűcs M., Illés I., Tóth M., Illés M., Gyarmati M., Látos R.

A IV. oszt. az egész iskolai életet arra használta fel, hogy előkészüljön a Mária-kongregációba való felvételére.

Az ő munkájuk volt a szivgárdisták által összegyűjtött dolgok rendezése, amit mindig nagy buzgalommal és kitartással végeztek. Különös dicséretet érdemelnek: Rettich I., Tamás M., Horváth Zs., Nádai Gy., Szabó J., Kleer M., Somfalvi V. és Bóna G.

b) **Petőfi önképzőkör.** A kör célja: a nemzeti öntudat fokozása, a hazaszeretet elmélyítése, szoktatás a nyilvános szereplésre, az önművelés nemes vágyának a lehetőségig való fokozása, főleg irodalmi téren. — A kör tanárelnöke: M. Cielezky Agnéta, igazgató.

Gyűléseinket kéthetenként felváltva tartottuk, mindenkor változatos műsorral, melynek keretében ügyes bírálatok hangzottak el. A kör ifjúsági elnöke Kiss Judit, alelnöke pedig Szabó J. IV. osztályú tanuló. Különös dicséretet érdemelnek ügyes, talpraesett bírálaikért: Barth E., Hetesi A., Horváth Zs., Kleer M., Magyarszéki K., Nádai Gy., Rettich I., Csátay E., Gyarmati M., Genyis G., Illés I., Krasznai K., Teuermeyer I., Csát M., Élő M., Fein V., Gyórvári E., Ozorai E., Huber P. stb. Már az első osztály tanuló is, főleg nyelvtani szempontból, igen ügyes bírálatokat mondtak, úgy, hogy egyeseknél szinte állépték a próbálkozás határát.

Az év folyamán többször tartottunk díszgyűlést. Sajnos, a letűnt mozgalmas esztendő miatt nyilvános gyűlésre nem készülhettünk. Utolsó gyűlésünk június 14-én zárta le az esztendő munkáját. Itt búcsúztattuk az iskola IV. osztályának tanulóit; itt emlékeztünk meg polgári iskolánk fennállásának 25 éves jubileumáról. — Búcsúbeszédet Csátay Erzsébet III. oszt. tan. mondott, melyre Kiss Judit elnök válaszolt meleg szavakkal.

Leánykánk kedves otthona volt az Önképzőkör, hol modorukban sok finomságot, bírálataikban gyöngéd tapintatot, fellépésükben szerény biztosságot sajátítottak el. Hisszük, hogy vallásos és hazafias érzelmeikben megerősödvé, a szépért és nemesért lelkesülve, tudásukban gyarapodva hagyják el az intézetet, hogy a boldog nagyvakációban új erőt gyűjtsenek a következő év nagy munkájára.

10. Iskolai ünnepélyek. Az 1939/40-es tanév nehéz és rendkívüli eseményekben gazdag esztendő. A magyar történelem kereté-

ben kettős jubileumi évet ültünk. Február 28-án Mátyás király születésének 500 éves évfordulóján hódoló tisztelettel és büszke hállával emlékeztünk Mátyásra, az igazságos és erős királyra, akinek legendás alakját, dicső tetteit félezer év távlatára sem feledtette el velünk.

1940 március 1-én pedig gazdag műsorú ünnepség keretében emlékeztünk meg és ünnepeltük nagybányai vitéz Horthy Miklóst, Magyarország kormányzóját. Most húsz éve annak, hogy Magyarország nemzetgyűlése kormányzóvá választotta Horthy Miklóst, a nemzeti hadsereg fővezérét, akit kiváló hadvezéri, katonai és diplomáciai adottságai képessé tettek arra, hogy visszaadhassa a nemzetnek az 1918-as tragédiában elvesztett lelki egyensúlyát. Építő munkájának eredménye, hogy a nemzet szellemében, nemzeti érzésében megerősödvé, megtehetette az első lépést a trianoni bilincsek lerázására.

Iskoláink ünnepélése csak egy láncszem volt abban a hálában és szeretetben, mellyel a lelkesedő nemzet ünnepelt.

Ünnepélyeink mindenkor a vallás és a haza szolgálatában állottak. Az elmúlt évben a következő ünnepélyeket rendeztük:

Szept. 8-án: Veni Sancte. A tanév ünnepélyes megnyitása, beszédet Fürész József hittanár intéz a tanulókhöz.

Okt. 4-én: Virág Ferenc megyéspüspök Úr Ő Nagyméltóságának magas névünnepe. Iskolai szünet.

Okt. 6-án: gyászünnepe, az aradi 13 emlékére. Beszédet Eicher Erzsébet tanár mond.

Okt. 20-án: Sz. Vendel napja, községi fogadott ünnep — szünet.

Okt. 21-én: Sz. Orsolya napja, rendi ünnep — szünet.

Okt. 23-án: Dr. Rappay Elek járárosnapp, légvédelmi előadást tart növendékeinknek.

Okt. 28-án: Délután búcsúzik az intézettől Dr. Balassa Brunó, tanker. kir. főigazgató Úr.

Okt. 31-én: takarékosági napot tartottunk.

Nov. 2-án: növendékeink a temetőbe mennek, hogy megkoszorúzzák a hősök sírját. Elindulás előtt igazgató beszédet intéz a tanulókhöz.

Nov. 13-án: a tanker. kir. főigazgatóság részéről megejtett iskola-látogatás befejezése után, főigazgatói szünet.

Nov. 18-án: délután díszgyűlés keretében Szt. Erzsébet emlékének hódolunk.

Dec. 4-én: a finn-ugor testvériség ünnepe. Beszél Eicher Erzsébet. Délután látogatja meg leánykainkat — műsoros ünnepély keretében — a „Mikulás-bácsi.”

- Dec. 6-án: a Kormányzó Úr Ő Főméltóságának névünnepe alkal-
mából a tanítás szünetel. Növendégeink szentmisén
vesznek részt.¹
- Dec. 9-én: megemlékezés a limanovai csata hőseiről. Ünnepe-
lyünk bekapcsolódott a budapesti Homok-utcai polg. fiú-
iskola rádió közvetített ünnepébe.
- Jan. 20-án: igazgató névünnepe díszgyűlés keretében ünnepli az
Önképzőkör.
- Jan. 21-én: délután 3 óra a növendékek műsoros farsangi tánc-
délutánja.
- Jan. 22-én: igazgatói szünet.
- Febr. 25-én: a nagybójtai kultúresten polg. isk. tanulói szolgáltatják a
műsort. A kar énekszámain kívül „Anyám, Mária” és
„Jézus az Olajfák hegyén” c. mozdulatkórusok szere-
pelnek. Az előadást Dr. Koch Nándor Őméltósága, a
tanker. új kir. főigazgatója is megtisztelti magas jelen-
létével, majd pedig
- Febr. 26-án: meglátogatja iskoláinkat.
- Febr. 25-én: az intézet tornatermében, a magy. kir. honvédelmi mi-
niszterium II. sz. regőscsoportja — az ifjúság viharos
lelkedése mellett — tartja minden ízében hazafias
szellemű előadását.
- Febr. 28-án: délelőtti Mátyás király születésének 500-ik
évfordulóját ünnepeltük.
- Márc. 1-én: Vitéz nagybányai Horthy Miklós Kormányzó Úr Ő Fő-
méltósága országjárásának 20-ik fordulóján államilag el-
rendelt szünet. Szentmise után ünnepélyt tartottunk,
melyen Dr. Tárkányiné, sz. Bánfalvy Júlia mondott
magasszárnyalású ünnepi beszédet.
- Márc. 10-én: az utolsó nagybójtai kultúresten polg. iskolánk IV. osz-
tályának tanulói dramatizálva adták elő Várad Antalnak
az „Ezüstfátyol legendája” c. zenésített költeményét.
- Márc. 14-én: díszgyűlés keretében ünnepeljük a szabadság napját.
- Apr. 6-án: Istenben boldogult galánthai herceg Esterházy Miklósnak,
Rendházunk nemesszívű alapítójának halálzási évfor-
dulóján növendégeink a gyászmisén vannak jelen.
- Máj. 4-én: Sz. Flórián ünnepe, községi fogadott ünnep, a tanítás
szünetel.
- Máj. 22-én: a Sziget-erdőben „Madarak és fák” napját tartottunk.
Beszédet Ágoston Ilona tanár úrnő mondott.
- Máj. 23-án: tartja az intézet tornabemutatóját. Polgári-iskolánk a
következő számokkal szerepelt: I—II. osztály szabad-

gyakorlatai, valamint acéltánca. III—IV. osztály szabad-
gyakorlatai. III. osztály diszpalotása. IV. osztály buzo-
gány-gyakorlatai, végül a III—IV. osztály labdaversenye,
medicin labdákkal. A gyakorlatok ügyes és szabály-
szerű bemutatása, a tornabemutató kiváló sikere Sr.
Király Gabriella és Ágoston Ilona fáradhatatlan, lelkes
munkájának eredménye volt.

Máj. 24-én: kedves műsor keretében „Anyák-napját” tartottunk.
Ünnepi beszédet főtiszt. Gyolokay János hitoktató Ur
mondott, kinek szívből jövő szavai sok könnyet váltottak
ki a jó szülők szeméből. Fogadjon e helyütt is leghál-
sabb köszönetünket.

Máj. 26-án: hősök napja.

Máj. 31-én: Merici Sz. Angéla ünnepe, iskolai szünet.

Jún. 4-én: a trianoni gyásznapról történt megemlékezés.

Jún. 15-én: ünnepélyes Te Deum, évszázó ünnepély, melyen Fűrész
József hittanár úr intézte hatáson beszédét a tanulókhöz.
Bizonyítványok és jutalmak kiosztása.

Növendégeink többször megjelentek részint a dombóvári zsin-
társulat, részint a műkedvelők által rendezett előadásokon, valamint
megtekintették az iparmozgóban bemutatott értékesebb filmeket. Így:
szept. 23-án az „Erzsébet” c. darabot nézik meg. Dec. 15-én a helybeli
gimnázium kultúrdélutánján „Vang apó bosszuja” c. missziós-dramát
tekintik meg. Jan. 16-án az Ipar-mozgóban rendezett finn-ünnepségen
teljes számmal részt vesznek. A vetítés tárgya Finnország. Jan. 27-én
a tanítónőképző és liceum előadását tekintik meg. Színr kerül:
„Petike” és „Mátyás király” c. daljáték. Jan. 31-én „Mit susog a
fehér akác” c. legényegyleti előadásban gyönyörködnek. Febr. 3-án
délután gázvédelmi előadás az Ipar-mozgóban, mellyel kapcsolatban
„Bevonulás Ruszinszkóba” c. film is bemutatásra kerül. Márc. 4-én
az úrleányok Mária-Congregációjára által rendezett „Mysterium Crucis”,
c. drámát tekintették meg. Márc. 28-án az Esterházy-telepen, a Va-
sutas Kör által rendezett „Krasznahorka büszke vára” c. előadást
nézték meg. Apr. 3-án a „Szárnyas dandár” c. kultúrfilm, 18-án az
„Örök titok” c. vallásos filmet tekintik meg. Ezen előadás a víz-
károsultak javára rendeztetett. Itt említjük meg, hogy polgári-iskolánk
az árvízkárosultak fölszolgáltatására 127 P-t szolgáltatott be. Máj. 20-án
„Hófehérke és a hét törpe” c. rajzfilmet élvezték végig növendégeink.

11. Az oktatófilmek vetítését október 27-én kezdtük, s áprilisban
fejeztük be. Örömmel tapasztaltuk mindenkor az oktatófilmek nevelői
értékét. Azokat igyekeztünk a tanítási egységekbe beilleszteni. Le-
pergettünk az I. osztályban 16, a II. o.-ban 15, a III. o.-ban 11, a

IV. o.-ban 17, összesen 59 tekercs filmet. Több volt közöttük olyan, melyet 2, sőt mind a négy osztályban levetítettünk. A növédekék mindig nagy érdeklődéssel s kedvvel kísérték a látottakat s ügyesen kapcsolták be tanulmányaikba.

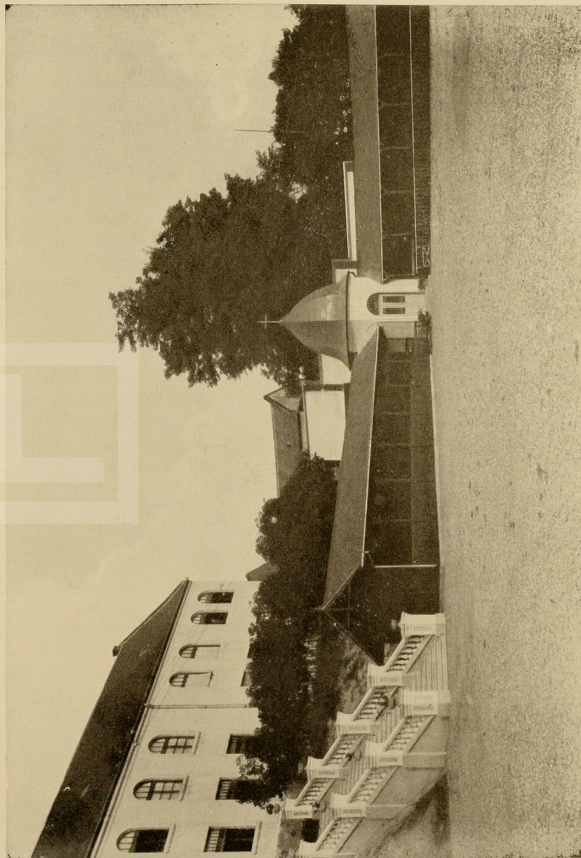
Megállapításaink szerint is az oktatófilm igen értékes eszköze a tanítási anyag elmélyítésének s élénkítésének. A VKM. Filmkirendeltsége mindig pontosan és kifogástalanul teljesítette igényléseinket.

12. **Egészségi állapot.** Az elmúlt iskolai év egészségi szempontból nem mondható kedvezőnek. Nem annyira a szokásos könnyebb ragályos betegségek, influenza-járványok okozták a mulasztásokat, mint inkább egyesek hosszantartó megbetegedései. Vörheny, difteritisz, szövődményes influenza, idegyöngeség, stb. voltak a mulasztás okai. Dr. Riesz József intézeti orvos ez év folyamán kétszer tartott szemvizsgálatot: november 4-én és május 6-án, az újraoltást pedig május 8-án végezte.

13. **Hivatalos látogatás.** A Szekesfehervári Tankerületi Kir. Főigazgatóság részéről november 10. és 11-én dr. Vanek Géza tanügyi titkár Úr látogatta meg iskolánkat. A látogatást befejező értekezleten Elnök kijelenti, hogy „megnyugvással távozik, mert csak szépet és jót, csak lelkiismeretes törekvést és eredményes munkát látott. Tanári testület nem csupán kötelességből, de hivatala magaslatán állva, teljesíti kötelességeit s éppen azért helyes lelkülettel plántál tanítványainak lelkébe. Hisszük, hogy ezzel a kifinomult lelkülettel nagy szolgálatot tesznek hazájuknak, egyházuknak és a társadalomnak. Isten áldását kéri további munkájukra.” Igazgató a testület nevében hálásan megköszöni Elnök fáradtságos és oly sok jóindulattal végzett nagy munkáját. Köszöni a bölcs irányításokat, melyeket intézetünk továbbfejlesztése érdekében igyekszünk valóra váltani. — Igazgató is gyakran végzett hospitálásokat az egyes órákon. Tapasztalataikat konferenciákon tették megbeszélés tárgyává. Általában tanári testület tagjai — dacára a sok helyettesítésnek — hospitálásait az előírásnak megfelelően elvégezték.

14. **Az iskola jótékonyága.** Szociális téren igen szép munkát végzett a Szívgyárda. Szegényeinek igen szép mennyiségben juttatott pénz-, élelmiszer- és ruhasegélyt. Karácsony táján sok családnak szerzett örömet szeretetsomagjaival, a Felvidék szegényei számára pedig 4 nagy láda ruhaneműt és élelmiszert gyűjtött össze. A rászoruló tanulókat az intézet ételmezte.

15. **Tanulók segélyezése.** Iskolánk vagyontalan, alapokkal nem rendelkezik, de szegénysorsu tanulóit minden tőle telhető módon

segélyezi. Az ifjúsági segélykönyvtárból 28 tanuló kapta összes, 16 pedig néhány tankönyvét. Az internátusban 1200 P kedvezményben részesítettük kis növendékeinket. Ezenkívül segélyben részesült Haraszi Teréz és Lehőcz Klára IV. o. növendék.

16. Magánvizsgálatok. Magánvizsgálatot két ízben tartottunk: január és június hónapokban. Januárban 1, júniusban pedig 7 tanuló folyamodott vizsgálati engedélyért, kik közül 1 betegsége miatt elmaradt. Június 10. és 11-én folytattuk le a magánvizsgálatokat — az iskola igazgatójának súlyos megbetegedése következtében — M. Répássy Ernesztin képzőintézeti igazgató elnöklésével.

17. A tanév befejezése a következő sorrendben történt: június 9., 10. és 11-én kiállítás rendeztünk tanítványaink rajzai- és kézimunkáiból. Június 8-tól 14-ig (bezárólag) a Rendtartásnak megfelelően, lefolytattuk az évvégi összefoglalásokat. Június 14-én évvégi ünnepélyt tartottunk, melyen arra érdemes tanulóink között kiosztottuk a jutalmakat. Június 15-én ünnepélyes Te Deum és a bizonyítványok kiosztása.

Hálás köszönettel emlékezünk meg azokról, akik szorgalmas és jóviseletű tanulóink megjutalmazásához hozzásegítettek: br. Kornfeld Mór Öméltósága 100 P-t, a Dombóvári Takarékpénztár 50 P-t, a Sz. Orsolya-rend főnöknője 20 P-t, összesen 170 P összeget juttattak el hozzánk erre a célra.

A jutalmakat Lórencz T. I. oszt., Csapó L., Honti M., Kovács E., Lenti M., Ozorai E. II. oszt.; Illés I. III. oszt.; Jenőfi I., Kleer M., Rettich I. és Tóth M. IV. oszt. tanulók között osztottuk fel, akik úgy szorgalmukkal, mint kiváló viseletükkel tüntették ki magukat.

Moosz Alajos, könyvkereskedő 10 db., Rechnitz Sándor könyvkereskedő pedig 4 db. könyvet ajándékoztak érdemes tanulóinknak, amiért fogadják ez úton is hálás köszönetünket.

Könyvjutalomban részesültek az I. osztályból: Bárdos V., Ercsei M., Farkas E., Fekete M., Gréczy K., Hosszú I., Koralewski M., Krasznai A., Kunyóczy M., Loch I., Sipos A., Szabados M., Tóth É. és Tótkomlósi S. — A II. osztályból: Csát M., Gyórváry E., Fügi E., Hegedűs I., Huber P., Horváth A., Juhász M., Kalocsa M., Sas R. és Tóth I. — A III. osztályból: Csatay E., Fűzy M., Gyarmati M., Kovács J. és Krasznai K. — A IV. osztályból: Barth E., Baumgartner B., Fuchs A., Horváth A., Horváth Zs., Náday Gy. és Rechnitz Zs.

Diszoklevelet kaptak a IV. osztályból: Barth Etelka, Horváth Angyalka, Horváth Zsuzsanna, Kleer Mária, Náday Györgyike és Rettich Ida.

Itt dicsérjük meg azon tanulóinkat is, kik egész éven át egy órát sem mulasztottak. I. osztályból: Gréczy Karolin, Illés Klára és

Sipos Aranka. II. osztályból: Bittner Anna, Csutorás Margit, Kalocsa Magda és Szabó Mária.

III. osztályból: Bakonyi Róza, Böröndi Györgyi, Cseke Ilona, Garai Etelka, Hegyi Erzsébet, Hetesi Irén, Illés Ilona, Károlyi Erzsébet, Kormány Edit, Molnár Mária, Pálmai Ilona, Rippl Erzsébet, Selesik Gizella, Somogyvári Róza, Takács Anna, Teuermayer Ilona, Tóth Mária és Vancsa Ilona. IV. osztályból: Auguszt Ilona, Héder Anna, Holnapy Jolán, Jenőli Irén, Lehőcz Klára, Magyarszéki Klára, Mosócky Irma, Szabó Jolán és Tóth Mária.

II.

Felügyelet.

Az egyházi hatóság feje: nagyméltóságú és főtiszt. Virág Ferenc megyéspüspök úr.

Egyházmegyei főtanfelügyelő: Dr. Jakab Béla kanonok, tanügyi főtanácsos.

A Sz. Orsolya-rend főnöknője: Hitter M. Aloysia.

Az állami hatóság feje: Dr. Hóman Bálint, m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr.

A polgári iskolák ügyeit intéző V. 2. ügyosztály főnöke: Dr. Damjanovich Lajos miniszteri tanácsos.

Helyettese: gróf Kuun István miniszteri tanácsos.

Tankerületi kir. Főigazgatói Hivatal. Székesfehérvári Tankerületi kir. Főigazgató: Dr. Koch Nándor.

A polgári iskolák szakelőadója: Dr. Vanek Géza, tanügyi titkár.

III.

A tanári testület névjegyzéke és munkarendje.

Sorszám	A tanár neve, képesítése, alkalmazásának minősége	Szoftéllátási éve		Mely tárgyakat, mely osztályban és heti hány órában tanított?				Heti óraszám	Jegyzet		
		összesen	emelt az. intézmény	Tantárgy	I.	II.	III.			IV.	
					osztály						
1.	Cielešky M. Agnéta, nyelv-, történelettudomány és földrajz igazgató	36	18	Magyar ny.	5	5	—	—	10	A II. oszt. főnöke, az önképzőisk. tanár-elnöke	
2.	Brenner M. Consolata, művezető r. tan.	17	17	Szépírást Kézimunka Rajz	—	1	—	—	13	A III. oszt. főnöke, tandíjkezelő	
3.	Fűrész József, hittudomány óraadó	14	9	Vallástan	2	2	2	2	8	Hitszónok	
4.	Horváth M. Klotild, gazdas. szaktan. r. tan.	Tanulmányainak folytatása céljából szabadságon.									
5.	Horváth M. Otília, mennyiségtan., fizika, torna — r. tan.	17	13	Egyházi karének	1				1	A zenétár. öre, az egyházi kar vezetője	
6.	Kassai M. Hildegard, földrajz, természetrajz, kémia, torna, r. tan.	4	4	Ásv. és vegyt. Földrajz Háztart.-tan	—	—	—	3	10	A IV. oszt. főnöke, a könyvtárak öre.	
7.	Király M. Gabriella, kézimunka r. tan.	5	5	Szépírást Rajz Kézimunka Torna	1	—	—	—	12	Az I. oszt. főnöke, a Szivgarda vezetője	
8.	Korponay M. Olga, gyorsírástan, r. tan.	35	12	Német ny. Gyorsírás Német tars.	3	3	3	—	2	17	Tantestületi jegyző
9.	Németh Stefánia, magyar-történelem, kézimunka, — r. tan.	Tanulmányainak folytatása céljából szabadságon.									
10.	Ágoston Ilona, mennyiségtan-fizika, kézimunka, óradíjas helyettes	1	1	Term.-rajz Term.-tan. Menyiségt. Torna	3	—	—	—	21	A II. o. helyettes osztályfőnöke	
11.	Máthé Mária, ének-zene óraadó	1	1	Ének Vil. karének	1	1	1	1	5		
12.	Dr. Riesz József, tiszt. főorvos, óraadó	21	21	Egészségtan	—	—	—	2	2	Intézeti orvos	
13.	Szűcs Ilona, magyar-német, óradíjas helyettes.	3	3	Magyar Német Történelem Földrajz	—	—	4	4	17		

Másvallású növendékeink hitoktatói: Cséry Lajos, ág. h. ev., Eöri Szabó Dezső, ref., Dr. Friedmann Hillél, izr.

Könyvtárak és szertárak.

1. **Tanári könyvtár:** P. Majsai M.: A Félhold szerelmesei. Dr. Takács Menyhért: Az evangélium bölcsellete. Zubriczky Aladár: A kereszténység lényege. Prohászka O.: Élet igéi. Dr. Med. Hynek R. W.: Krisztus kinhalála. Gosztonyi Gy.: A pécsi Sz. Péter székesegyház eredete. Gergely J. Karl Zsófia: Női kézimunka. Dr. Visky K.: Székely szönyegek. Kovács Erzsébet: Az Új idők kézimunkakönyve. 2 péld. Berend Miklósné: Akik kihullottak Isten tenyeréből. Jókai Mór: Fekete gyémántok. H. Sienkiewicz: Tüzzel vassal, A kereszties lovagok, Volodiyovszki ur, A vízözön, Sivatagban őserdőben. Pearl Buck: Az ősi föld hazahív, Az én édesanyám. Swinnwrton: Az élet komédiája. A rongyos gárda harcai. Reimmichl: Das Schwarzbllatt. Gárdonyi G.: Láthatatlan ember. Rédey Tivadar: A nemzeti színház története. Farkas Emőd: Magyarország nagyasszonyai. Féja György: Dózsa György. Lyka K.: A művészetek története. Dr. Lengyel Béla: Világhódító ipari anyagok. Dr. Gaál István: A Föld és az élet története. Vajda Pál: Mesél a hangszóró. Dr. Mauritz Béla: A Föld és a tenger. P. Müller elmelkedései 6 kötetben. Berényi László: Tisztító-tűz. Péterffy Gedeon: Tóth Tihámér. Josika M.: Abafi 2 péld. (ajándék) Madách: Az ember tragédiája. (ajándék.) Br. Kemény Zs.: Zord idő. Németh A.: Színészeti lexikon. I-II. kötet. Vas Gereben: A nemzet napszámásai. (2 péld., ajándék.) Jókai M.: Egy magyar nábob. Dr. Erdődi J.: A mai Finnország. Matzkó Gy.: Fizika gyakorlati tanítások. I. rész. Jeges S. Természettajzi gyakorlati tanítások. II. rész. Buzás L.: A nevelő tanár lélekta. Balassa Bruno dr.: Mai magyarságunk életrajza. Csete B.: Faluról-falura, házról-házra. Dr. Vidacs A.: Az oktatófilm és kezelése. Jeges S.: Vázlatok a természetrajz-tanításhoz. Vicsay: Történelmi Olvasókönyv I.—II. kötet. Csapó J. és Vanek G. Dr.: Útmutató a polgári iskolai igazgatók és tanárok számára. Statisztikai zsebkönyv. Gr. Teleky P.: Földrajzi közlemények. Hanzsér Z.: Magyar dalok. Ijjas A.: A reneszánsz és a hitszakadás kora. 2 péld. Csóka Lajos: A katolikus megújodás kora. 2 péld. Dr. Gurgély I.: Honvédelmi kötelezettségeink. Dr. Juhász: Magyar nyelvtani óratervek. Boldog Özséb élete. 2 péld. Erdős Z.: Nemzetnevelési tervezet. Összesen: 72 kötet 28070 P értékben.

Folyóiratok: Hivatalos közlöny, Nemzetnevelés, Búvár, Cselekvés iskolája, Testnevelés, Természettudományi közlöny, Kertészet—Növényvédelem, A Népiskola ünnepei, Országos Polgári Iskolai Tanáregyesületi Közlöny, Irodalomtörténet, Magyar középiskola, Élet, Földrajzi Közlemények, Földgömb, Magyarosan, Otthonunk, Énekszó, Útunk, Sz. Terézke rózsakertje, Sz. Vince, Nemzeti újság. Összesen 19064 P értékben.

2. **Ijhasági könyvtár:** Kuhár F.: A legszentebb családja utolsó virága. Kis J.: Ágnes. Petőfi: Összes költeményei. (2 péld. ajándék.) Költők antológiája. (ajándék.) Gerely J.: Művelt leány. I. Spillmann S. J.: A gyónási titok áldozata. P. Ábrahám E.: A csudaszarvas. Rostand E.: A samárjai asszony. (2 péld. ajándék.) Blaskó M.: Mária és Márta. Allay M.: A kis cseléd. Weiser—Belányi: Alpesi fény. Madách: Az ember tragédiája. (ajándék.) Gausz T.: Ragyogó szemek. Plus S. J.—Uhl A.: Szemben az élettel. 2 péld. Gerely J.: Hivatás v. robot. Finta S.: Robinson szigetén (ajándék.) Dr. Erdélyi L.: Szent Imre és kora. Fábán Gy.: Szilasy Bálint. Fekete J.: A koppanyi aga testamentuma. Jeszenszkyne: Az új otthon. Zuczek Gizella: Zsuzsika megérkezik. Csillag legendák. Orbán D.: T. D. 6438. Dénes G.: Az ország katonája. Szentiványi J.: Lengyel sasliókok. Gyulai Á.: A mi pénzünk. Ujj P.: Az alkazári kadét. Zempléni P. Gyuláné: Idegenben. Jókai M.: Az új földesúr. Vörösmarty: A két szomszédvár. Csongor és Tünde.

Összesen 36 kötet, 68 P értékben. Könyvek bekötésére 3040 P-t költöttünk.

3. **Szertárak gyarapodása.** Tornaszertárunkat a magy. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 409— P értékű tornaszerekkel volt kegyes gyarapítani. És pedig: 1 db. plint, 6 db. medicinlabda, 20 db. stucklabda, 2 db. kosárlabda. — Mélységes gyuláné mondunk köszönetet. — Ugyancsak itt említjük meg, hogy új polgári iskolánk építkezéséből fennmaradt tartozásunk törlesztésére szintén a Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium kegyességéből 1500— P államsegélyhez jutottunk, amiért szintén hálás köszönetünket fejezzük ki.

Kémiai szertárunk részére 2 db. új szekrényt szereztünk 160 P értékben. Ezen szertár vegyszereinek és új kísérleti eszközöknek beszerzési összértéke 80 P. A magyar nyelvtan szemléltetéséhez 32 db. új falliképet, a természetrajz tanításához 57 db. szemléltető képet, a folyosó díszítésére 2 db. hatalmas képet, az osztályok számára 2 db. olajlenyomatú művészi képet szereztünk be. A képek összértéke: 28350 P.

Az ifjúsági színpad részére apró díszletek és jelmez beszerzése 87.60 P

A tanári tanácsterem részére Moldoványi Ede dombovári műasztalos úr értékes kivitelű kisebb könyvtárszekrényt volt szíves ajándékozni, mintegy 100 P értékben. Fogadja e helyen is hálás köszönetünket. 240 tanuló kabátjának, hócipőjének, ernyőjének elhelyezésére előszobafalat készítettünk 385 P értékben. Beszerztünk az iskola részére 492 P értékben egy „Orion” rádiót, s hozzá egy hordozható asztalkát 20 P árban. Három osztály részére fém-ből készült térképtartók 90— P értékben,

Könyvtári beszerzések és könyvkötő munka: 569'74 P.

Szertári beszerzések összértéke: 240— P.

Faliképek beszerzésének összértéke: 283'50 P.

Ifjúsági színpad részére: 87'60 P.

Bútorzati beszerzés 997— P.

A beszerzések összértéke: 2676'84 P.

V.

Iskolánk tanulói.

A Tanulmányi Értesítőben használt érdemjegyek az I—II. osztályban.

Érdem- jegyek	Magaviselet	Előmenetel	Rendszeretel
1	jeles	jeles	jeles
2	jó	jó	jó
3	elégséges	elégséges	elégséges
4	elégtelen	elégtelen	elégtelen

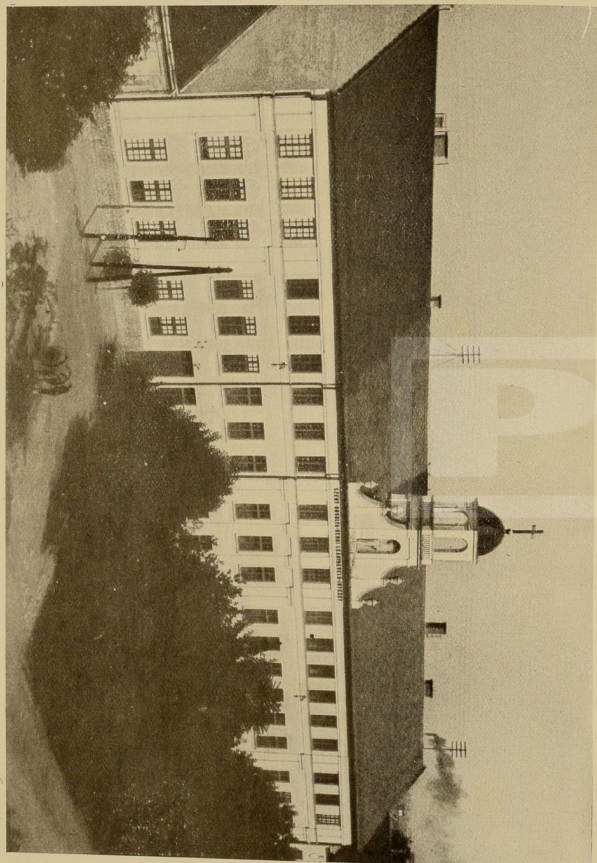
ELSŐ OSZTÁLY.*

A tanuló neve és vallása	Magaviselet		Előmenetel		Rendszeretel		Különleges		Egyéb		Összesítés					
	Rehabilitált	Hittan	Magyar ny.	Német ny.	Földrajz	Memorizált	Novellán és áttalán	Rajz	Kézimunka	Szépíráás	Ének	Testgyakorlat	Memorizált, írák	Zene	Áll. tanul. eredm.	Összesítés
Abelsberg Edit izr.	1	1	2	2	1	2	3	2	1	1	2	1	1	1	1	2
Antal Veronika	1	2	1	1	1	2	2	2	3	2	2	1	2	-	-	2
Bakonyi Gizella	2	2	2	4	3	3	3	3	2	2	3	2	2	2	-	4
Balázs Ágnes	1	1	1	1	1	2	3	1	2	1	1	2	1	1	-	2
5. Banna Ilona	1	2	2	3	1	3	3	2	2	1	2	3	2	1	-	3
Bárdos Veronika izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	-	1
Becker Éva	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	-	-	2
Bencsik Mária	1	2	1	3	3	3	3	2	1	1	2	3	1	-	-	3
Berta Vilma	2	2	2	4	3	3	4	2	2	2	1	1	2	-	-	4
10. Czeller Mária	2	4	3	4	3	3	3	2	3	3	3	1	2	-	-	4
Csaba Ilona	1	1	2	1	2	2	3	2	1	1	1	2	1	1	-	2

*) Megjegyzés. I—II. osztályú tanulóink elbírálásánál a Nm. vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr 1939. évi május hó 10-én kelt 133.593/1939. IX. sz. rendelete alapján jártunk el. E rendelet értelmében: magaviselet, rendszeretel és előmenetel (egy-egy tantárgyakban elért eredmény) szerint osztályoztuk a tanulókat, mind a három csoportban ugyanazon elnevezéssel, a fenti táblázat szerint. A rendszeretelből kapott érdemjegy nélfelügyeltembe kellett vennünk a tanuló testének, ruhájának, könyveinek, iskolai felszerelésének gondozottságát, dolgozatainak, rajz- és kézimunkáinak kiállítását, iskolalátogatásának pontosságát s a rabizott teendők (pl. hetesség stb.) elvégzésében tanusított megbízhatóságát.

Az általános tanulmányi eredmény: kiténő, jeles, jó, elégséges, vagy elégtelen. *Kiténő*, akinek a magaviselet s a tovább haladás szempontjából figyelembe vehető tárgyak mindegyikéből jeles az osztályzata; *jeles*, akinek ezekből csak egy keltes; *jó*, akinek csak egy hármas érdemjegye van. *Elégtelen*, ha csak egy 4-es osztályzata van.

A kiténő általános tanulmányi eredményt elért tanulóknál a névf és a jegyek vastag betűvel, ill. számmal vannak nyomtatva, míg az általános jeles eredményt elértéknél csak a nevet szedettük vastag betűkkel.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rehabilitáció	Hittan	Magyar ny.	Német ny.	Földrajz	Memorizáció	Alkalmazás és előkészítés	Rajz	Kézimunka	Szépíráás	Ének	Testgyakorl.	Alkalmazás, iprk.	Zene	Alt. tanulm. eredm.	Összesítés
Csabai Mária	1	1	1	2	1	2	2	1	1	2	2	2	1	-	-	2	
Csukly Sarolta	2	3	1	2	3	3	3	2	2	2	2	2	2	-	-	3	
Deutsch Borbála	1	1	2	1	2	2	2	2	3	1	2	2	2	1	-	2	
15. Ercsei Mária	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	1	
Farkas Erzsébet	1	2	1	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	1	-	2	
Farkas Magdolna	1	2	1	2	2	3	3	2	2	1	2	1	1	-	-	3	lm.
Farkas Mária	1	2	1	3	1	2	2	1	2	2	1	2	2	1	-	2	
Fein Erzsébet izr. ism.	1	3	1	3	1	2	3	2	3	2	3	2	2	1	-	3	
20. Fein Etelka izr.	2	3	2	4	2	3	4	2	2	2	2	3	2	-	-	4	
Fekete Márta	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	1	
Ferencz Erzsébet	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	1	-	-	2	
Gréczy Karolin	1	3	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	-	-	-	2	
Göb Magdolna	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	-	-	-	2	
25. Gruber Irén	1	3	1	3	3	3	3	3	3	1	3	1	2	2	-	3	
Hayden Mária	1	3	1	3	2	3	3	3	3	2	3	2	1	-	-	3	
Hajósi Anna	1	2	1	3	3	3	3	2	2	1	2	2	1	-	-	3	
Hajts Magdolna	1	1	1	2	1	2	3	1	2	1	1	1	1	1	1	2	
Hermesz Éva	2	3	2	3	3	3	4	2	3	2	3	2	2	-	-	4	
30. Hopp Rozália	1	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1	1	-	-	-	2	lm.
Horváth Mária	2	3	1	4	2	3	4	3	2	2	1	1	2	-	-	4	
Hosszú Ilona	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	1	lm.
Höger Kornélia	2	3	2	4	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	-	4	
Illés Klára	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	-	2	
35. Kaposi Katalin	2	3	3	3	2	3	3	1	3	2	2	1	1	-	-	3	
Király Erzsébet	2	4	2	4	4	4	4	4	4	3	3	3	2	3	-	4	
Klement Magda	2	4	3	4	3	4	4	4	3	2	3	3	2	1	-	4	
Koralewzki Margit	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	-	-	1	
Kovács Anna	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1	-	2	
40. Kovács Ilona	1	3	1	2	1	2	3	2	2	2	2	2	2	-	-	2	
Krasznai Anna	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1	1	1	-	-	2	
Kubó Márta	2	3	2	3	3	2	3	3	3	1	3	1	1	3	-	3	
Kunyóczy Mária	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	2	1	-	-	2	
Lepsényi Irén ref.	2	3	1	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	3	-	3	
45. Légrádi Piroska ev.	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1	2	1	1	-	-	2	
Loch Julianna	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	-	-	2	
Lórencz Terézia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	1	
Máté Piroska	1	3	2	3	3	2	3	1	2	2	2	1	1	2	-	3	
Móricz Veronika	2	4	2	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	3	-	3	
50. Nagy Mária	1	3	2	3	2	3	3	2	3	1	3	1	1	1	-	3	
Neiser Vera izr.	1	1	1	3	1	2	3	2	2	1	1	2	1	1	-	3	
Papp Anna	1	2	1	2	2	2	2	1	1	1	2	2	1	1	-	2	
Perlaki Edit	2	3	2	4	4	3	4	2	3	2	3	3	2	-	-	4	

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rehabilitáció	Hittan	Magyar ny.	Német ny.	Földrajz	Memorizáció	Alkalmazás és előkészítés	Rajz	Kézimunka	Szépíráás	Ének	Testgyakorl.	Alkalmazás, iprk.	Zene	Alt. tanulm. eredm.	Összesítés
Pilgermeyer Ibolya	2	3	2	4	3	3	3	3	3	1	3	2	1	2	-	4	
55. Rostás Ilona	1	2	2	3	2	2	3	1	2	1	1	1	1	1	-	3	
Sipos Aranka	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	-	-	2	
Sipos Ilona	1	2	1	2	2	2	3	2	1	1	3	1	2	-	-	3	
Steinbock Katalin izr.	1	2	1	3	2	2	3	3	2	1	3	3	2	-	-	3	
Szabados Melinda	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	1	
60. Szendrői Anna	2	2	1	3	2	3	3	3	2	3	1	1	2	1	-	3	lm.
Szerváczi Klára	1	1	1	2	1	2	2	1	2	1	1	2	1	1	-	2	
Szilágyi Terézia	1	3	2	3	2	2	2	1	2	2	1	2	-	-	-	2	
Szita Mária	1	3	2	3	3	2	3	2	2	2	1	1	1	2	-	3	
Topor Zsuzsanna ref.	1	3	1	3	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1	-	2	
65. Tóth Éva	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	1	
Tótkomlói Sarolta ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	1	
Törő Anna	1	2	2	3	3	3	3	2	1	2	1	1	2	1	-	3	
Török Mária	2	2	2	4	3	3	3	2	2	2	2	2	-	-	-	4	
Valkó Mária	1	3	2	3	2	2	3	2	2	3	1	1	1	-	-	3	lm.
70. Valter Gizella	1	2	1	3	1	2	2	2	2	2	2	1	2	-	-	2	
Valter Ilona	1	2	1	2	1	2	2	1	2	2	2	1	2	-	-	2	
Vinékker Ágota ev. ism.	1	3	2	3	3	3	3	3	3	2	2	3	2	-	-	3	
Vellisch Edit izr.	2	2	2	4	2	3	4	3	2	2	2	2	1	2	-	4	
Weisz Etel	1	2	1	1	1	3	2	2	1	1	2	1	1	-	-	2	
75. Widrédi Magdolna	2	4	2	4	4	3	4	2	2	2	3	2	2	-	-	4	

Kimaradtak: Élő Julianna, Kelemen Mária, Kobold Ilona.

Tanács folytán távozott: Makkos Rozália.

MÁSODIK OSZTÁLY.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rechtsregél	Vallásan	Magyar ny.	Német ny.	Földrajz	Természetr.	Mennyiségt.	Rajz	Szépírá	Kézimunka	Enek	Tessigyakorl.	Menet írás. nyak.	Zene	Áll. tanuln. prefm.	Direktoréne
Balogh Jolán	1	2	2	3	3	3	2	3	3	1	1	1	2	2	2	-	3
Beck Gabriella	1	2	2	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	1	1	-	3
Bittner Anna	1	3	1	3	2	2	1	3	2	2	2	2	2	1	-	-	3
Blum Anna	1	2	2	2	3	2	2	3	2	2	2	2	2	-	-	-	3
5. Bódogh Edit	2	4	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	-	3
Brüll Éva izr.	1	1	1	2	1	2	2	3	2	2	2	1	1	1	1	-	3
Buda Magdolna	2	2	2	4	3	3	3	3	3	2	2	2	fm.	3	3	-	4
Czibók Mária	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1	1	2	2	2	1	-	2
Csapó Lenke ref.	1	1	1	2	2	2	2	2	1	fm.	3	1	1	1	1	-	2
10. Csát Margit	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	-	1
Csutorás Margit	1	2	1	3	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	-	3
Erdélyi Gabriella	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	3	2	1	1	1	-	2
Élő Magdolna	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	2
Fein Veronika izr.	1	3	1	2	1	1	1	2	2	1	1	3	1	1	1	-	2
15. Fekete Erzsébet	1	3	2	3	1	2	2	3	2	2	2	1	3	2	1	-	3
Ferencz Ilona ág. ev.	1	3	2	3	3	3	3	2	2	fm.	1	1	2	1	2	-	3
Fügi Eleonóra	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	-	1
Gregál Rózsa izr.	3	3	2	3	3	3	2	3	3	2	2	3	3	3	3	-	3
Gyórvány Edit	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	-	1
20. Hajdu Judit	1	2	1	2	1	2	3	2	2	fm.	2	2	2	1	1	-	2
Halasi Irén	1	2	2	3	3	2	2	3	2	1	1	3	2	2	2	-	3
Hegedűs Irén	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1
Héjjas Margit	2	4	2	4	3	3	3	2	2	1	3	1	3	2	4	-	4
Honti Mária	1	2	1	2	2	2	2	3	2	2	2	1	1	1	1	-	2
25. Horváth Anna	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	-	1
Huber Piroska	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm.	-	1
Juhász Margit	1	1	1	2	2	2	1	3	2	2	1	2	2	2	2	-	2
Kaiser Veronika izr.	2	2	1	2	3	2	2	3	1	2	2	1	1	1	1	-	3
Kalocsa Magdolna	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	-	1
30. Kniesz Anna ág. ev.	1	1	1	2	1	2	2	2	1	1	1	2	2	2	2	-	2
Kobold Matild	1	3	2	3	3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	2	-	3
Komáromi Márta	1	1	1	2	2	3	2	2	1	1	1	1	2	2	2	-	2
Kovács Edit	2	2	1	2	2	2	2	3	2	2	1	1	1	1	1	-	2
Kovács Katalin	1	2	1	2	3	3	2	3	2	1	1	3	2	2	2	-	3
35. Kovács Piroska	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1	1	-	3
Kövári Mária	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	2	2	-	2
Lenti Magdolna	1	3	2	3	2	3	2	3	3	3	3	1	2	1	3	-	3
Lovász Ilona	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	1	1	-	3
Ozorai Erzsébet	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	-	1
40. Rácz Ilona	1	3	2	4	3	3	3	4	3	3	3	1	1	3	2	-	4
Sas Rozália izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	-	1
Schmiedt Agnes	1	3	1	3	1	2	1	3	2	2	2	1	fm.	1	1	-	3

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rechtsregél	Vallásan	Magyar ny.	Német ny.	Földrajz	Természetr.	Mennyiségt.	Rajz	Szépírá	Kézimunka	Enek	Tessigyakorl.	Menet írás. nyak.	Zene	Államos iskoláztat	Direktoréne
Schön Aranka	1	1	1	1	3	2	1	1	1	1	1	2	1	1	-	-	2
Schwarz Edit izr.	1	2	2	3	1	3	2	2	3	3	3	3	2	1	-	-	3
45. Szabó Mária	1	3	1	3	3	3	2	2	2	2	2	1	3	1	-	-	3
Szajkovits Edit	2	2	2	3	2	3	3	3	3	3	1	1	2	1	-	-	3
Szamosi Irén	2	3	1	3	1	3	2	3	2	2	2	1	1	1	1	-	3
Szennér Irén	2	2	2	4	3	4	3	4	4	4	3	3	3	3	1	-	4
Szépi Ibolya	1	2	1	2	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1	-	2
50. Szomor Márta	1	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1	1	fm.	1	1	-	2
Szögi Márta*																	
Szűcs Klára	1	4	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1	-	-	3
Tóth Irén	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	1
Turóczy Irén	2	4	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	1	-	-	3
55. Vizvári Anna	2	3	2	4	4	4	3	4	2	2	1	2	2	2	-	-	4
Magántanulók:																	
Herskovics Irma izr.	-	-	1	3	2	3	2	2	1	3	3	2	2	-	-	-	3
Stern Júlia izr.	-	-	1	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-	2

Kimaradtak: Kniesz Regina, Molnár Emilia, Tóth Ilona.

*Pótlóvizsgálatot tehet.

A tanulók érdemsorozata a III–IV. osztályban.

Az érdemjegyek fokozata			
Érdem- jegyek	Magaviselet	Előmenetel	Írásbeli dolgozatok külső alakja
1	példás	jeles	csinos
2	jó	jó	rendes
3	tűrhető	elégséges	tűrhető
4	rossz	elégtelen	rendetlen

HARMADIK OSZTÁLY.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Vallásán	Magyar ny.	Német ny.	Történelem	Földrajz	Term.-tan	Memnységt.	Rajz	Kézimunka	Enek	Testgyakorl.	Menet írás. prók.	Írásb. dolg. & alakja	Átlagos osztályr.	Direktoréne
Abelsberg Zs. izr.	1	1	1	1	1	1	2	3	3	1	2	2	-	1	2	
Allrutz Katalin ág. ev.	1	1	3	1	1	2	3	2	3	3	2	2	-	2	3	
Apáthy Cecília	1	2	3	3	2	3	3	3	2	1	1	1	3	3	3	
Appel Irén ág. ev.	1	2	3	1	2	2	3	3	3	1	2	2	-	2	3	
5. Bakonyi Erzsébet	1	1	2	1	1	3	4	3	3	2	2	2	1	2	4	
Bakonyi Róza	1	2	2	3	2	2	3	3	2	3	2	2	1	2	3	
Böröndi Györgyi	2	2	3	2	2	2	2	2	1	fm	1	2	-	2	2	
Czeglédi Anna	1	2	3	2	1	3	3	3	3	2	2	2	-	2	3	ft.
Czigler Erzsébet	1	2	3	3	3	2	3	3	2	2	2	2	-	2	3	
10. Csapó Róza ref.	2	1	4	2	2	2	4	4	3	3	2	1	2	2	4	
Csatay Erzsébet	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1	1	
Cseke Ilona	1	1	3	2	2	3	3	3	3	1	1	1	-	2	3	
Csutorás Irén	1	1	2	2	1	2	2	3	2	1	2	fm	1	2	2	fm.
Darabos Mária ref.	1	1	3	3	3	3	3	3	3	1	2	2	-	3	3	
15. Dániel Ágota izr.	1	1	2	1	1	2	3	2	3	1	1	2	-	2	2	
Deli Terézia	1	2	2	3	2	3	3	3	2	2	1	1	-	2	3	
Dubovánszki Magda	1	1	2	2	2	3	3	2	2	1	2	1	1	2	2	
Fekete Veronika	2	2	3	2	3	3	4	3	3	3	2	-	-	2	4	
Füzy Margit	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	
20. Garai Etelka	1	1	2	3	2	2	3	2	2	1	3	2	-	3	3	
Gyarmati Magda	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	-	1	1	
Gyenis Gizella	1	1	2	3	1	3	3	2	3	2	2	-	-	3	3	ft.
Hambuch Anna ág. ev.	1	2	2	1	2	2	3	3	2	1	3	2	-	2	3	
Hegyí Erzsébet	2	2	4	3	2	3	2	1	2	2	1	2	-	2	4	
25. Hetesi Irén	1	2	3	2	3	2	3	3	2	1	3	fm	1	3	3	
Illés Ilona	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Illés Mária	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1	2	3	3	
Kardos Irén	1	2	3	3	3	4	4	3	1	3	2	-	-	3	4	
Katona Dalma	1	2	2	3	2	2	3	2	1	fm	1	fm	-	2	2	
30. Károlyi Erzsébet	1	2	2	1	1	3	3	3	3	1	2	1	1	2	3	
Klesch Mária	1	2	3	3	3	3	4	3	2	2	1	-	-	3	4	
Kormány Edit	1	1	2	1	1	2	2	2	1	1	2	2	-	2	2	

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Vallásán	Magyar ny.	Német ny.	Történelem	Földrajz	Term.-tan	Memnységt.	Rajz	Kézimunka	Enek	Testgyakorl.	Menet írás. prók.	Írásb. dolg. & alakja	Átlagos osztályr.	Direktoréne
Kovács Jolán	1	1	3	1	1	1	3	2	1	1	2	2	1	2	2	
Kovács Margit	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	-	3	3	
35. Krasznoi Katalin ág. ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	-	1	1	
Kuthy Magdolna	2	2	4	3	3	3	3	4	3	2	3	2	-	3	4	
Látos Rózsa	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	-	2	2	
Lugosi Aranka	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	-	2	3	
Molnár Mária	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2	-	2	2	
40. Nagy Emma	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	-	2	2	
Nagy Valéria	1	2	3	1	2	2	2	2	4	2	fm	1	1	2	4	
Neun Erzsébet ág. ev.	1	2	2	3	2	2	3	3	1	1	3	1	-	2	3	
Neun Erzsébet	2	2	4	3	3	4	4	4	3	2	2	1	1	3	4	
Péitler Valéria	1	2	3	4	2	3	3	3	3	2	1	2	-	2	4	
45. Péter Ilona	1	2	3	1	2	2	2	2	1	1	2	-	-	2	2	
Rippl Erzsébet	1	2	4	3	3	4	3	4	3	1	1	2	-	3	4	
Sándor Anna	1	1	2	1	1	2	1	2	2	1	2	1	-	2	2	
Sefcsik Gizella	1	2	3	1	2	2	2	2	2	1	3	2	1	3	2	
Somogyvári Róza	1	1	2	1	1	3	3	2	1	1	3	2	1	2	3	
50. Szűcs Margit	2	2	3	3	3	3	3	4	1	1	2	1	2	2	4	
Takács Anna	1	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	1	1	2	fm.
Teuermayer Ilona	1	1	3	1	1	2	2	2	1	1	3	1	1	2	2	ft.
Tóth Mária	1	1	3	2	2	1	2	2	2	1	1	2	-	2	2	
Vancsa Ilona	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	1	-	2	3	
55. Visnyei Márta	1	2	3	3	2	3	3	3	2	2	2	2	-	2	3	
Zelend Katalin	1	1	2	1	2	3	2	3	2	1	2	2	-	3	2	fm.
<i>Magántanulók:</i>																
Csabai Mária	-	2	3	3	3	3	4	3	2	2	3	3	-	2	4	
Fekete Valéria	-	2	3	2	4	3	3	3	1	1	3	2	-	2	4	

Kimaradt: Petres Mária.

NEGYEDIK OSZTÁLY.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Vallásán	Magyar ny.	Német ny.	Történelem	Levegő és ábr.-tan	Egészségtan	Házirt.-tan	Mennyiségt.	Rajz	Kézimunka	Ének	Testgyakorl.	Gyorsírás	Iskolai előj. külső a	Alt. osztályz.	Öltözetmegne
Auguszt Ilona	1	1	3	3	2	2	2	3	2	1	3	2	2	3	3		
Bakán Magdolna	1	2	2	3	3	2	2	3	2	1	2	1	2	1	2	3	
Barth Etelka	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Baumgartner Borbála	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	
5. Bittó Piroska	1	2	2	3	3	3	3	3	3	1	2	3	3	3	2	3	
Bóna Gizella	2	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	2	1	2	1	2	4
Csizmadia Etel	1	2	2	3	3	2	2	2	3	3	1	2	2	2	2	3	
Farkas Ilona	1	2	3	3	3	3	2	3	3	1	1	2	2	3	2	3	
Forró Mária	2	3	3	4	3	3	2	2	3	3	2	3	2	2	2	2	4
10. Fuchs Agnes izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	2	
Gáspár Gizella	1	1	2	2	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	2
Haraszti Teréz	1	2	3	3	2	3	2	3	3	3	1	1	1	2	2	3	
Hetesi Anna	1	1	4	3	2	2	2	2	3	2	1	1	3	3	4		
Héder Anna	1	2	3	3	2	2	2	2	3	2	3	2	2	2	3	3	
15. Holnapy Jolán	1	1	2	2	1	1	1	1	2	3	1	1	3	1	2	2	
Horváth Angyalka	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Horváth Zsuzsanna	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	
Iglói Ilona	1	2	3	3	3	2	2	3	3	3	1	2	2	3	2	3	
Illés Jolán	1	1	2	3	2	3	2	3	2	2	1	1	1	2	2	3	
20. Izmay Izabella	2	1	2	2	2	3	1	2	2	3	2	1	3	1	3	3	fm.
Jenőfi Irén	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	
Kertész Anna izr.	1	1	2	2	2	3	2	1	3	3	2	1	fm.	2	3	3	
Kiss Judit	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	2	fm.
Kleer Mária	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	fm.
25. Kniesz Erzsébet ev.	1	1	2	1	2	2	1	2	3	1	1	3	fm.	2	2	2	
Kovács Sarolta	1	2	3	3	3	3	3	4	3	2	2	3	3	3	4		
Krakler Edit	1	2	2	3	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2	ft.
Krakler Jolán	1	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	2	2	ft.
Lehőcz Klára	1	2	4	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3	3	4		
30. Magyarszéki Klára	1	1	2	2	1	2	1	2	2	2	1	2	1	1	1	2	
Marton Anna	1	2	2	3	2	3	2	3	2	3	1	2	2	2	3		
farkasfalvi Mausch K.	1	2	2	1	2	2	1	2	3	2	1	2	3	2	2	2	
Mosóczy Irma	1	2	3	3	2	3	3	2	3	3	2	2	2	2	3	3	
Nagy Gizella	1	2	2	2	1	2	2	2	2	3	2	2	2	1	2	2	
35. Nádai Györgyi	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Rechnitz Zs. izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	fm.	1	2	1	2	1	
Retlich Ida	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	fm.	1	1	1	1	1	
Réti Erzsébet	1	2	3	3	3	2	3	3	2	3	2	2	2	2	3	3	
Rosendorn Ágnes izr.	1	1	3	3	2	2	3	3	4	3	2	3	fm.	2	3	4	
40. Schäffer Katalin	1	2	3	2	3	2	2	3	2	1	3	2	3	3	3	3	
Schmiedt Lidia ref.	1	1	3	2	3	1	1	2	3	2	1	1	1	2	2	2	
Somfalvi Ilona	1	2	2	3	2	2	2	2	3	3	1	1	2	2	2	3	

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Vallásán	Magyar ny.	Német ny.	Történelem	Levegő és ábr.-tan	Egészségtan	Házirt.-tan	Mennyiségt.	Rajz	Kézimunka	Ének	Testgyakorl.	Gyorsírás	Iskolai előj. külső a	Alt. osztályz.	Öltözetmegne
Szabó Jolán	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2	1	1	3	1	2	2	
Takács Sarolta ág. ev.	1	2	3	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	
45. Tamás Magdolna	1	1	2	3	2	2	2	1	1	1	1	1	3	2	1	3	2
Tóth Mária	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2	
Tövös Erzsébet ág. ev.	1	2	3	2	3	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	
Varga Mária	1	2	3	3	3	3	2	2	3	3	2	2	2	2	2	3	
Zádori Mária	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	3	3	2	2	2	
<i>Magántanulók:</i>																	
Horváth Margit	-	3	3	3	3	3	2	3	fm.	fm.	fm.	-	fm.	-	3	3	
Szántó Katalin	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	2	1

Kimaradt: Antauer Margit.

Statisztika.

1. Általános kimutatások.

Adat-csoport	Részletadat megnevezése	I.	II.	III.	IV.	Összesen
		osztály				
A tanulók számának alakulása	Beírt nyilvános tanulók	79	58	57	50	244
	Beírt magántanulók	1	2	2	2	7
	Osztályozott nyilvános tanulók	75	54	56	49	234
	Osztályozott magántanulók	—	2	2	2	6
	Osztályoztatott összesen	75	56	58	51	240
Kormegosztás	1929	42	—	—	—	42
	1928	27	27	—	—	54
	1927	5	24	32	1	62
	1926	—	3	19	28	50
	1925 évben született	—	2	5	15	22
	1924	—	—	—	5	5
	1923	—	—	—	2	2
	1922	—	—	1	1	2
1921	—	—	1	—	1	
Vallás szerinti megosztás	Római katolikus	64	44	49	43	200
	Ág. hitv. evangélikus	—	2	5	3	10
	Református	4	1	2	1	8
	Izraelita	7	9	2	4	22
Anyanyelv és nyelvismeret	Magyar	75	52	54	49	230
	Német	—	4	4	2	10
	Magyar anyanyelvűek közül németül is beszél	—	1	—	—	1
A szülők foglalkozása	Nagybirtokos, nagybérelő	—	1	—	1	2
	Kisbirtokos, kisbérelő	—	1	5	—	6
	Egyéb önálló östermelő	4	—	2	—	6
	Gazdasági tisztviselő	1	2	—	1	4
	Egyéb gazdasági segédszemély	2	4	2	—	8
	Nagyiparos	2	—	—	—	2
	Kisiparos	12	5	9	17	43
	Bányamunkás	2	—	—	—	2
	Ipari tisztviselő	3	1	—	—	4
	Nagykereskedő	—	1	—	—	1
	Kiskereskedő	7	8	3	6	24
	Kereskedelmi tisztviselő	—	4	4	—	8
	Közlekedési tisztviselő	—	2	2	—	4
	Egyéb közlekedési segédszemély	14	11	14	—	39
	Köztisztviselő	3	4	—	—	7
	Pap, tanár, tanító	5	2	2	3	12
	Másféle értelmiségi	1	—	—	—	1
	Közhivatali altiszt	8	1	2	—	11
	Katona, csendőr	3	—	—	3	6
	Nyugdíjas köztisztviselő	—	4	4	3	11
	Nyugdíjas tisztviselő	1	—	1	—	2
	Egyéb és ismeretlen foglalkozású	7	6	4	—	17

Adat-csoport	Részletadat megnevezése	I.	II.	III.	IV.	Összesen
		osztály				
Szülők lakóhelye	Az iskola székhelyén	48	32	37	31	148
	A vármegye egyéb községében*)	8	7	4	1	20
	Más vármegyében, ill. városi törvényhatóságban**)	19	15	15	17	66
Összesen	Igazoltan mulasztott órák	3167	2318	2642	1958	10085
	Igazolatlanul mulasztott órák	—	—	—	13	13
Rendk. tárgyak tanulói	Német társalgás	33	25	23	—	81
	Gyorsírás	—	—	—	49	49
	Zene	2	2	—	—	4
Magasítélet	I—II. oszt.-ban jeles, III—IV. o.-ban példás	54	43	48	46	191
	I—II. „ jó, III—IV. „ jó	21	10	8	3	42
	I—II. „ elégs., III—IV. „ türehető	—	1	—	—	1
	I—II. „ elégt., III—IV. „ rossz	—	—	—	—	—
Rendk. szeretel	Jeles	25	19	—	—	44
	Jó	23	19	—	—	42
	Elégséges } csak az I—II. osztályban	22	12	—	—	36
	Elégtelen	5	4	—	—	9
Tanulmányi előmenetel	Kitűnő (az I—II. osztályban)	7	1	—	—	8
	Jeles	2	9	4	8	23
	Jó	29	16	19	15	79
	Elégséges	23	23	21	20	87
	Egy tárgyból elégtelen	6	2	7	6	21
	Két tárgyból elégtelen	4	1	2	—	7
Több tárgyból elégtelen	4	2	3	—	9	
Tandíj-fizetés	Teljes íjzető (tandíj á 40 P, fenntart. díj á 20 P)	71	49	48	44	213
	Tandíjmentes	4	4	4	3	15
	Részből tandíjmentes	—	1	4	2	7
JEGYZET. *) Alsóleperd-pusztá 1, Csibrák 2, Döbrököz 3, Dalmand 1, Egyházaskozár 1, Kocsola 1, Kurd 2, Magyarkeszi 2, Nagykonda-pusztá 1, Pálfa 1, Szakcs 3, Udvari 1, Tüskepusztá 1.						
**) Baranya vm.: Ág 3, Bakóca-Godisa 5, Bikal 1, Csikóköstötös 4, Egyházber 1, Gödre 1, Igal 1, Kisvaszar 2, Magyarhertelend 2, Magyarszék 1, Margittmajor 1, Mázasszvár 3, Meződ 1, Nagyhajmás 1, Sásd 20, Vásárosdombó 2.						
Somogy vm.: Attala 2, Balatonlelle 1, Kapospula 2, Kisberki 1, Nagybjom 1, Nagyberki 1, Szabadi 3, Zimány 1.						
Zala-vm.: Nagykanizsa 1.						
Nógrád-vm.: Kiskér-pusztá 1.						
Komárom-vm.: Felsőgalla 1.						
Pest-vm.: Budapest 2.						

2. A tanulók tárgyak szerinti előmenetele osztlonykénti középértékkel.

Tantárgy	I. osztály				II. osztály				III. osztály				IV. osztály							
	Közép érték				Közép érték				Közép érték				Közép érték							
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4				
Vallás tan...	47	25	3	—	1.41	33	20	1	27	29	—	—	1.51	27	20	2	—	—	—	1.49
Magyar nyelv	19	18	25	13	2.42	13	26	20	5	2.31	6	23	22	5	2.46	12	20	15	2	2.14
Német nyelv	30	23	19	3	1.93	25	10	18	1	1.9	23	11	21	1	2	12	15	21	1	2.22
Történelem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	16	14	—	1.89
Földrajz	14	32	27	2	2.22	16	16	20	2	2.14	10	21	23	2	2.3	—	—	—	—	—
Allatlan és növénytan	27	31	15	2	1.89	19	23	12	—	1.87	—	—	—	—	—	13	19	17	—	2.08
Vegytan és ásványtan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	14	31	4	2.57	—	—	—	—	—
Élet és egészségügyi ism.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	20	7	—	1.69
Háztartási és nevelési ism.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	18	12	—	1.85
Számítan — mértán	10	23	33	9	2.54	12	15	24	3	2.33	8	17	22	9	2.57	6	22	18	3	2.36
Kajz	22	36	17	—	1.93	17	21	15	1	2	14	19	23	—	2.16	13	15	21	—	2.16
Szépírást	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Női kézimunka	4	5	25	5	1.85	26	18	10	7	1.7	—	—	—	—	—	31	16	—	—	1.34
Női kézimunka	4	5	25	5	1.45	30	14	7	1m3	1.55	34	12	7	1m3	1.49	24	17	8	—	1.67
Gyorsírás...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Az osztály előmenetele általában

Az összes osztályok előmeneteleinek középértéke: 1.96

Ének	1-'96 (j6)					1-'91 (j5)					2-'1 (j5)					1-'89 (j6)					
	36	32	7	—	—	1.61	20	25	9	—	1.79	12	32	12	—	2	23	14	12	—	1.79
Tesztgyakorlás	45	28	1	—	—	1.38	27	19	4	1m4	1.54	20	31	1m5	—	2	16	16	5	—	1.75
Írásb. dolg. külső alakja	54	21	—	—	—	—	—	—	—	—	1.28	43	10	—	1	8	27	14	—	2.12	
Magaviselet	25	23	22	5	—	2.09	19	19	12	4	2.02	—	—	—	—	1.14	46	3	—	1.06	
Rendszereslet	9	29	23	14	—	2.56	10	16	23	5	2.42	4	19	21	12	2.73	8	15	20	6	
Alt. tanulm. eredmény	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.49	

3. Kimentás az iskola felszereléséről és ennek a tanév folyamán történt gyarapodásáról.

Leltári sorszám	A vagyontárgyi csoport szerinti megnevezése		A tanév folyamán történt gyarapodás (darab, kötet, folyóirat, fűzél, stb.)		A tanévi gyarapodás értéke		Vagyontárgyak, szerzők, stb. tanévi állománya (darab, kötet, folyóirat, stb.)		Az állomány értéke
	vétel	ajándék	P	vétel	ajándék	P			
	1.	Iskolai bútorok	3	—	897	—	491	—	
2.	Iroda és tanári tanács terem felszerelése	—	1	100	—	131	1	8.143.53	
3.	Tanári könyvtár (folyóiratok)	89	5	471.34	—	1703	12	8.554.65	
4.	Ifjúsági könyvtár	29	7	98.40	—	1116	11	3.769.40	
5.	Magyar ny. szemléltetőképek	32	—	96	—	20	—	96	
6.	Történelmi és filológiai szert.	—	—	—	—	—	—	488	
7.	Földrajzi szertár	3	—	90	—	95	1	1.368.40	
8.	Étnográfiai szertár	—	—	—	—	5	—	25	
9.	Természettudományi szertár	57	—	51.50	—	347	177	2.367.84	
10.	Természettudományi szertár	—	—	—	—	157	2	5.900.34	
11.	Vegy- és ásványtani szertár	22	—	240	—	321	—	1.670.40	
12.	Egészségügyi felszerelés	—	—	—	—	23	—	793.90	
13.	Háztartási eszközök	—	—	—	—	75	—	223.07	
14.	Rajzszertár, rajzterem	—	—	—	—	91	17	2.110	
15.	Női kézimunka-eszközök	—	—	—	—	7	—	718.10	
16.	Torna- és dísztermi felszerelés, képek, hangszerek	4	—	136	—	23	—	3.751.40	
17.	Tornaszertár, légvédelem öltöző	—	29	409	—	144	38	2.713	
18.	Ifjúsági színpad felszerelése	3	1	87.60	—	48	1	1.652.84	
19.	Irógépek	—	—	—	—	1	—	360	
Összesen:		242	43	2.676.84	—	4830	260	53.264.14	

4. Az iskola benépesítésének visszatekintő táblázata, az 1920—21 tanévtől kezdődően.

Iskolai év	Rendes tanulók					Magántanulók					Rendes és magántanulók összesen
	I.	II.	III.	IV.	Össze-	I.	II.	III.	IV.	Össze-	
	osztályok					sen	osztályok				
1920—21	39	79	37	33	148	24	14	13	3	54	202
1921—22	40	37	28	39	144	15	18	6	13	52	196
1922—23	48	36	24	20	128	23	9	14	5	51	179
1923—24	51	40	26	22	139	6	12	4	10	32	171
1924—25	45	48	42	26	161	4	3	4	—	11	172
1925—26	60	48	40	42	190	1	3	1	4	9	199
1926—27	48	53	44	38	183	9	3	—	1	13	196
1927—28	59	41	53	43	193	2	9	—	2	13	209
1928—29	44	56	40	50	190	8	4	5	—	17	207
1929—30	48	40	50	36	174	9	4	2	5	20	194
1930—31	72	51	36	45	204	6	8	4	4	22	226
1931—32	65	60	48	36	209	15	6	5	4	30	239
1932—33	65	60	54	43	222	4	16	8	4	32	254
1933—34	66	61	63	50	240	1	5	13	5	24	264
1934—35	70	71	64	62	267	1	2	6	7	16	283
1935—36	55	63	66	61	245	3	3	—	3	9	254
1936—37	67	56	66	67	256	1	2	2	1	6	262
1937—38	68	66	52	58	244	1	1	1	2	5	249
1938—39	63	58	55	48	224	3	3	1	3	10	234
1939—40	79	58	57	50	244	1	2	2	2	6	250
Összesen:	1152	1052	942	869	4008	137	127	91	78	432	4440

VII.

Iskolaépület.

a) A tanteremk száma s azok alapterülete egyenkint négyzetméterben feltüntetve: 4 tanterem, — 7575 m², 6404 m², 5035 m² és 6501 m² alapterülettel.

b) Egyéb termek, helyiségek megnevezése, az alapterület feltüntetésével:

Tanári tanácsterem,	4804 m ²	alapterülettel.
Igazgatói iroda	2070 "	"
Fogadószoba,	3107 "	"
Szertár,	5159 "	"
Rajzterem,	9515 "	"
Zeneszoba,	49— "	"
Tornaterem,	200— "	"
Ijúsági színpad,	46— "	"
Diszlettár,	36— "	"
Öltöző,	2474 "	"
Fedett szabadtéri tanulóhelyek,	21825 "	"

c) az iskolai udvar területe 480— m²

" " játszótér " 56005 "

d) az épület a Sz. Orsolya-rendi iskolák céljait szolgálja. Torna-termünket az esztendő folyamán többször átengedtük kultúr-ünnepélyek megtartására.

VIII.

Internátus,

az internátusban lakó tanulók kimutatása.

Az iskolafenntartó Sz. Orsolya-rend iskolái mellé internátust is szervezett, 62 férőhellyel, melyeket nagyobb részben magasabb iskoláink tanulói töltenek be. Polgári iskolai tanulókat csak korlátozott számban vehetünk fel. Az elmúlt iskolai évben 17 polgári iskolai tanuló nyert elhelyezést az internátusban, a következő megoszlás szerint:

Az internátusi tanulók száma osztályonként				J e g y z e t
I. o.	II. o.	III. o.	IV. o.	
2	3	8	4	<p>Az internátus fenntartója a dombóvári Sz. Orsolya-rend. A férőhelyek száma: 62, a rend minden iskolája részére. Internátusi díjak évi összege: 600 P.</p>

IX.

Tudnivalók az 1940—41. iskolai évre.

167.435/1940. IX. sz., és jan. 27-én kelt m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszt. rendelet értelmében f. évi július 1-én, a polgári iskolákban új Rendtartás lép életbe. Kérjük a mt. Szülőket, hogy fokozott figyelemmel tanulmányozzák az alábbiakat.

a) **Beíratásokat tartunk** június 17 és 18-án, délelőtt 9—12-ig, délután 3—6-ig. Azok részére, akik elfogadható okból a beíratásokról elmaradtak, szeptember hó 4-én és 5-én pótbéíratásokat tartunk. Beíratáskor benyújtandók: születési anyakönyvi kivonat, utolsó iskolai és újraoltási bizonyítvány. Beíratáskor fizetendő díjak: felvételi díj 560 P, kirándulási alapra 1 P, könyvtári díj 120 P, értesítő és nyomtatványokra 2 P, katolikus tanítónők házalapja javára 50 f., építési járulék 2 P, oktató-filmdíj 2.24 P, összesen 1454 P.

Évi tandíj 40 P, fenntartási díj 20 P. Ezen összegek havi 6 P-s részletekben is fizethetők.

A javító és tantervkülönbözeti vizsgálatokat szeptember hó 4-én reggel 8 órától kezdve tartjuk. Szeptember hó 8-án reggel 1/29 órakor Veni Sancte, az új iskolai év ünnepélyes megnyitása. A rendes tanítás szeptember 9-én kezdődik.

A zeneoktatást a Sz. Orsolya-rend államilag engedélyezett zeneiskolája bonyolítja le.

Kapható azonkívül intézetünkben német és francia óra. Itt a tandíjat a növendékek száma szerint állapítjuk meg. Tanulhatnak továbbá növendékeink gép- és gyorsírást is. A tandíj az egész vonalon egész évre szól.

Az intézeti egyenruha beszerzése mindenkire nézve kötelező. Szüksége van továbbá növendékeinknek 1 bő, térdigérő fekete svéd tornanadrágra, ezenkívül fehér színű tornacipő és tornablúz szerzendő be. A növendék vásár- és ünnepnapokon, valamint felvonulások, ünnepélyek alkalmából is **köteles** egyenruhájában és sapkájában megjelenni.

Az iskola fegyelmi szabályai **nagyszünetben is kötelezik** a tanulókat.

Tudomására adjuk a m. t. szülőknek, hogy a nagyvakációban nyílván áll növendékeink részére az intézet uszodája. A vizet artézi kútunk szolgáltatja, mely főleg kéntartalmu, csekélyebb mértékben szénsavas, 17°-os kítűnő víz. Az artézi kút az intézet kertjében van, s közvetlenül mellette, szintén a kertben van az uszoda, kizárólag növendékeink részére. Nyilvános, közös strandon csak a nők részére megállapított órákban, a Kaposban pedig **egyáltalán nem fürödhetnek** növendékeink. Ezen tilalom ellen vétőket az intézet **kizárja**.

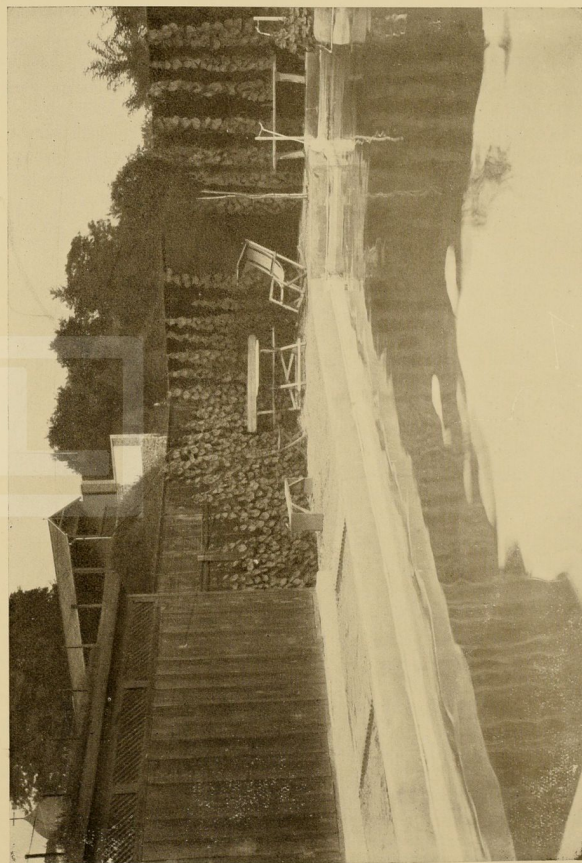
b) Különbözeti magánvizsgálatok. Az a tanuló, aki valamely más fajú (tantervű) iskolából a polgári iskola megfelelő osztályába óhajt átlépni, a különbözeti tárgyra, illetőleg tárgyrészekre kiterjedő különbözeti magánvizsgálatot tartozik tenni. A különbözeti magánvizsgálat *nem nyilvános*.

A *leánygimnáziumból* a polgári iskola magasabb osztályaiba a két iskola tantervi különbözetre kiterjedő sikeres különbözeti magánvizsgálat után léphet át a tanuló. A különbözeti vizsgálatok anyagát a VKM. külön rendeletben állapítja meg.

A jelenleg érvényben levő különbözeti magánvizsgálat anyagát a következőkben adjuk.

Átlépés a polgári leányiskolába. A leánygimnázium I. osztályából a polgári leányiskola II. osztályába átlépő tanulónak vizsgáznia kell: 1. növénytan és állattan a polgári leányiskola I. osztályának anyagából: a magyar Alföld és a hegyvidék gerinces állatai. Idegen világrészbeli emlős állatok. Madarak, a házi szárnyasok kivételével. Hüllők, kétlélűek, halak. Gabonafélék. A leánygimnázium II. osztályából a polgári leányiskola III. osztályába átmenő növendéknek vizsgálatot nem kell tennie. A leánygimnázium III. osztályából a polgári leányiskola IV. osztályába fölvevett tanuló a következő különbözeti magánvizsgát teszi: 1. magyar nyelv: Arany Toldija. A polgári életben előforduló fontosabb és egyszerűbb ügyiratok, a nyugta és kérvény kivételével, 2. történelem: az ó- és középkor történetének rövid áttekintése, a magyar honfoglalásig. A pápák és császárok küzdelme. A kereszties háborúk (szerzetes és lovagvilág). A városok, különösen az olasz város-államok a középkor végén.

Különbözeti magánvizsgálat koedukált iskolából polg. leányiskolába. A koedukált polgári iskolából, ahol a fiúiskolai Tanterv alapján történik a tanítás, polg. leányiskolába átlépő tanuló különbözeti vizsgálatot tesz. Ha az illető a II. osztályból a III. osztályba lép át: Ázsia földrajzából. Ez a vizsgálat díjmentes.

Az intézet uszodája.

c) **Felvételi vizsgálatok.** Az a tanuló, aki a rendes tanítás megkezdése után 30 nap elteltével jelentkezik felvételre, — legkésőbb további 30 nap alatt — az eddig végzett anyagból felvételi vizsgálatot tartozik tenni. Ez a rendelkezés a 30 nap elteltével jelentkező ismétlő tanulóra is vonatkozik, sőt évközben történő átlépés esetén a 10 napon túl jelentkező tanuló is kötelezhető felvételi vizsgálatra.

Felvételi vizsgálatot tesz — a megszabott különözeti magánvizsgálaton felül — az a leánygimnáziumból átlépő tanuló, akinek I.—III. osztályú bizonyítványában a polgári leányiskolában nem szereplő idegen nyelveken kívül még legfeljebb egy, a továbbhaladásra döntő olyan tárgyból van elégtelen érdemjegye, amely tárgy a polgári leányiskolában is szerepel. A felvételi vizsgálat ilyenkor ennek a tárgynak a leánygimnáziumban tanult anyagára terjed ki. A népiskolából átlépő tanulók felvételi vizsgálatára csupán az iskolai év elején, szeptember 30-ig engedélyezhető, s ilyen vizsgálatra csak az a tanuló bocsátható, aki a népiskola V.—VIII. osztályát az utolsó két évben — az írás, ének és testnevelés kivételével — minden tárgyból legalább jó eredménnyel végezte. Ezek közül azonban azok, akik egyszer már beiratkoztak a polgári iskolába, felvételi vizsgálatot többé nem tehetnek. A népiskola V.—VI. osztályából a polgári leányiskola II. osztályába átlépő tanulóknak felvételi vizsgát kell tennie: 1. magyar nyelv, 2. német nyelv és 3. szám-tan-mértan polg. isk. I. o. anyagából. — A népiskola VI. osztályából a polgári leányiskola III. osztályába fölvenni szándékolt növendék a következő tárgyakból tartozik felvételi vizsgát tenni: 1. magyar nyelv, 2. német nyelv és 3. szám-tan-mértan I. és II. o. polg. isk. anyagból. E vizsgák tehát csak a rendes tanulókra vonatkoznak. A felvételi vizsgálat **nem** nyilvános, írásbeli és szóbeli részből áll. A felvételi vizsgálat díját a VKM. állapítja meg. A felvételi vizsgálat díja ezidőszertig 20 pengő.

d) **Magánvizsgálatok.** A magántanulókra nézve a lényeges tudnivalók a következők:

1. A magántanulók nemüknek megfelelő polgári iskolában vizsgázhatnak.

2. Magántanulóknak a tanítási órák rendszeres látogatása nem engedhető meg. Az igazgató azonban engedélyt adhat a természettan, vegytan, természettani, gazdasági, kézimunka és rajz-órák látogatására a rendes korban lévő magántanulóknak. Indokolt esetben az igazgató megengedheti azt is, hogy az iskola székelyhétől távollakó mántanuló a tanév folyamán rövidebb időn át az osztály

minden órájára bejárjon. Ez engedély a legkisebb vétség esetén visszavonható.

3. Magánvizsgálat rendszerint évente háromszor van: szeptember, december és június hónapokban. Különös méltánylást érdemlő esetekben azonban az Egyházmegyei Főtanfelügyelőség megengedheti, hogy a tanuló más, külön megállapított határidőben tehesse magánvizsgálatot.

4. Magánvizsgálati engedélyért legalább két hónappal a vizsgálat határideje előtt, tehát július, október és április 1-ig kell a vizsgamodványt annak a polgári iskolának az igazgatójánál benyújtani, ahol a tanuló vizsgálatot akar tenni. A beadandó folyamodványhoz a tanulónak mellékelnie kell: a) születési anyakönyvi kivonatát, b) végzett tanulmányairól szóló minden bizonyítványát eredetiben, vagy másodlatban, c) a közhatalósági lakásbizonylatot, d) nyilatkozatot arról, hogy a vizsgálatot másutt nem kísérelte meg, e) bejelentést arról, hogy ki készíti elő a vizsgálatra, f) a tanulmányok megszakítása esetén ezenfelül a közben eltöltött idő igazolását is.

5. Magántanuló általában csak az állandó lakóhelyéhez legközelebb eső polgári iskolában tehet vizsgálatot, amire nézve a szülő állandó tartózkodási, illetve a folyamodó kenyérkereseti helye irányadó. Ha a tanuló lakóhelyéhez legközelebb fekvő polgári iskola megközelítése komoly nehézségekbe ütközik, magánvizsgálatot a könnyebben megközelíthető iskolában is tehet a tanuló.

6. Rendeskorú magántanuló egy iskolai év alatt csak egy osztályból tehet magánvizsgálatot. Polgári iskolai tanulmányokat előrehaladottabb korban kezdő vagy többévi megszakítás után folytató tanuló egy időben két osztályról is tehet magánvizsgálatot. Ez a rendelkezés nem alkalmazható abban az esetben, amikor a tanuló osztályismétlés folytán haladja meg a rendes kort, vagy pedig, ha a teljes vizsgálat megismétlésére utasítottat.

7. A magánvizsgálat tárgyai a polgári iskolában tanított rendes tárgyak.

8. A magánvizsgálat *nem nyilvános*: írásbeli és szóbeli részből áll. Írásbeli vizsgát a nyelvekből, a mennyiségtanból és rajzból tesz a magántanuló. A szépírásból a tanuló — a többi tárgy írásbeli részének a szépírás szempontjából történő elbírálása alapján kap érdemjegyet.

9. Írásbeli magánvizsgálat előtt a tanuló írásban tartozik bemutatni a tárgyalt olvasmányainak, könyv nélküli tanult költeményeinek és prózai részleteinek a jegyzékét. A magyar és német nyelvből a rendes tanulókkal elvégzett olvasmányok és költemények anyaga a magántanulóktól is megkövetelendő. Ha a bemutatott felsorolás

nem kielégítő: a magántanuló vizsgálatra sem bocsátható. Megkívánandó magyar nyelvből az I. és II. osztályokban legalább 20-25 különböző műfajú olvasmány, 10-12 költemény, köztük a Himnusz és Szózat okvellenül. A III. osztályban 15 olvasmány, köztük a Toldi egészen, Jókai: A nagyenyedi két fűzfa, vagy a kedves Atyafiak, Kisfaludy K.: Mátyás diák, Mikszáth: A néhai bárány vagy A kis csizmak, vagy A ló, bárányka meg a nyúl; 12 költemény, köztük a Himnusz, Szózat, Nemzeti dal, s Toldi I. és IV. éneke feltétlenül. A IV. osztályban 10-12 olvasmány, különböző műfajok közül, 16-18 költemény, arányosan megosztva az érzelmi, értelmi, elbeszélő és leíró versek között. Német nyelvből a rendes tanulókkal feldolgozott gyakorlatok és olvasmányok, s az illető osztályra engedélyezett tankönyvekben található költemények közül az I—II. osztályban 3-4, a III—IV. osztályban 4-5. Ha nem teljesen kielégítő a jegyzék, a tanuló esetleg pótlásra utasítható.

10. Az írásbeli vizsgálatok zárt helyen, állandó tanári felügyelet alatt folynak le. A vizsgázóknak a dolgozatok készítésekor idegen nyelvi szótáron és kamatos-kamat számítási táblázaton kívül, más segédeszközt nem szabad használniuk. Azt a vizsgázót, aki meg nem engedett segédeszközt használ, az igazgató a vizsgálat további folytatásától eliltja.

11. A javítóvizsgálatra utasított magántanuló javítóvizsgálatát nem két hónap múlva, hanem csak a legközelebbi magánvizsgálati határidőben teheti le.

12. Polgári iskolai magántanulók osztályonként a következő díjakat fizetik: kezelési költség 1'50 P, Elnöki díj 6'50 P, Vizsgálati díj 40 P, Felvételi díj 5'60 P, tandíj és fenntartási díj címén 50 P, iskolaszanatóriumi díj 1 P, katolikus tanítónők és tanárnők házalapja javára 0'50 P, összesen tehát 105'10 P fizetendő egy osztály magánvizsgálati díja címén.

13. A díjak befizetésének ideje: az írásbeli vizsgálat megkezdése előtt.

14. Magántanulók oktatásával elsősorban állásnélküli okleveles tanárok és tanítók foglalkozhatnak.

e) **Pótlóvizsgálat.** Pótlóvizsgálatot tehet az olyan nyilvános tanuló, aki az évvégi összefoglalásokról igazoltan azért maradt el, mert már megelőzőleg is önhibáján kívül (orvostól igazolt betegsége miatt) a szorgalmi idő jelentékeny részét elmulasztotta, s így az osztályozó értekezleten osztályozható nem volt. E pótlóvizsgálat díj-

talán, s rendszerint csak szóbeli részből áll; a szükséghez képest azonban a szóbeli vizsgálatot írásbeli is megelőzheti. Ezt a vizsgálatot a növendék csak a saját intézetében teheti le, s a pótlóvizsgálat nem ismételtető meg.

A pótlóvizsgálat *sem nyilvános*. A vizsgálat az osztály valamennyi tárgyának anyagára kiterjed.

Ha a tanuló az év elején a pótlóvizsgálat alkalmával egy v. két tárgyból elégtelen érdemjegyet kapott, a két hónap múlva tartandó javítóvizsgálat idejéig látogathatja a megfelelő felsőbb osztályt, de a javítóvizsgálatnak sikere után az osztály addig végzett anyagából be kell számolnia.

X.

**A Dombóvári Sz. Orsolya-rendi Zárda
polgári leányiskolájában használatos
t a n k ö n y v e k j e g y z é k e,
az 1940—41. isk. évben.**

I. osztály.

Harmat—Sik: Ima- és énekkönyv.

Nagy Katekizmus.

Alszeghy—Sik: Magyar nyelvtan, I—II. oszt. számára. (Legújabb kiad.)

Prónay: Olvasókönyv I. rész. polg. leányisk. szám. (Legújabb kiad.)

Haugsethné L. Lujza: Mein erstes deutsches Buch. (Legújabb kiad.)

Simon: Mennyiségtan, polg. leányisk. számára.

Kalmár—Varga: Földrajz, polg. leányisk. I. o. szám. (Legújabb kiad.)

Cholnoky: Földrajzi iskolai atlasz.

Dékány: Természetrész, I. rész, legújabb kiadás.

Szendrei: Új énekiskola, I. kötet.

Magy. Tud. Akadémia: A magyar helyesírás szabályai.

II. osztály.

Harmat—Sik: Ima- és énekkönyv.

Dr. Pokorny: Biblia.

Alszeghy—Sik: Magyar nyelvtan, I—II. oszt. számára.

Prónay: Magyar olvasókönyv, II. oszt. számára.

Haugsethné Lamács Lujza: Mein zweites deutsches Buch. (Legújabb kiadás.)

Kalmár—Varga: Földrajz a II. oszt. számára. (Legújabb kiadás.)

Cholnoky: Földrajzi iskolai atlasz.

Simon: Számítan-mértan, II. oszt. számára.

Dékány M.: Természetrész II. rész, legújabb kiadás.

Szendrei: Új énekiskola, II. kötet.

Magy. Tud. Akadémia: A magyar helyesírás szabályai.

III. osztály.

Harmat—Sik: Ima- és énekkönyv.
 Demkovics Á.: Szertartástan.
 Próray L.: Stiliztika.
 Arany—Lehr: Toldi.
 Haugsethné L. Lujza: Mein drittes deutsches Buch.
 " " " Német nyelvtan.
 Kalmár—Varga: Földrajz.
 Meszlényi A.: Történelem.
 Lévay—Horváth: Fizika.
 Simon: Számítan-mértan, III. oszt. számára.
 Szendrei: Új énekiskola, III. kötet.
 Rendszeres földrajzi atlasz.
 Magy. Tud. Akadémia: Magyar helyesírás szabályai.

IV. osztály.

Harmat—Sik: Ima- és énekkönyv.
 Pongrácz: Katolikus Egyháztörténelem.
 Dr. Próray L.: Költészetan és irodalomtörténet.
 Magyar könyvtár: Zrínyi: Szigeti veszedelem.
 Haugsethné L. Lujza: Mein viertes deutsches Buch.
 " " " Német nyelvtan.
 Dr. Meszlényi Antal: A magyar nemzet története, legújabb kiadás.
 Simon K.: Mennyiségtan a IV. oszt. számára.
 Dékány—Somogyi: Vegytan és ásványtan.
 Haugsethné L. Lujza: Háztartástan, legújabb kiadás.
 Dr. Párdányi: Egészségtan, a IV. o. számára.
 Szendrei: Új énekiskola, IV. kötet.
 Dr. Radnai: Az egységes magyar gyorsírás tankönyve. Legújabb kiad.
 Magy. Tud. Akadémia: A magyar helyesírás szabályai.

Tartalomjegyzék:

	Oldal
Dr. Balassa Brunó	3
1915—1940.	5
I. Adatok az 1939—40. iskolai év történetéhez	19
II. Felügyelet	44
III. A tanári testület névjegyzéke és munkarendje	45
IV. Könyvtárak és szertárak	46
V. Iskolánk tanulói. (A növendékek osztályzata)	49
VI. Statisztika.	
1. Általános kimutatások	58
2. A tanulók tárgyak szerinti előmenetele osztályonkénti közép- értékkel	60
3. Kimutatás az iskola felszereléséről és ennek a tanév folyamán történt gyarapodásáról	61
4. Az iskola benépesülésének visszatekintő táblázata, az 1920—21. tanévtől kezdődően	61
VII. Iskolaépület	62
VIII. Internátus (Az internátusban lakó tanulók kimutása)	62
IX. Tudnivalók az 1940—41. iskolai évről	63
X. Tankönyvek jegyzéke	69

A vakáció folyamán — minden szerdán délelőtt 10-12 óráig —
 készséggel állunk a mt. Szülők és érdeklődők rendelkezésére.

Figyelmeztetjük kedves növendékeinket, hogy tanáraik uta-
 sítása nélkül se házi, se iskolai füzeteket ne vásároljanak.

SZÉKESFEHÉRVÁRI TANKERÜLET

A DOMBÓVÁRI SZ. ORSOLYA-RENDI
RÓM. KAT. POLGÁRI LEÁNYISKOLA

PEL

VKÖNYVE

AZ 1939—40. ISKOLAI ÉVRŐL

AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK
25.
ÉVE

SZERKESZTETTE:
M. CIELESZKY AGNÉTA
IGAZGATÓ